

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

1/2022. (I. 7.) AB határozat	az Országgyűlés 32/2021. (XI. 30.) OGY határozata helybenhagyásáról	184
3025/2022. (I. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	192
3026/2022. (I. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	198
3027/2022. (I. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	202
3028/2022. (I. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	205
3029/2022. (I. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	208
3030/2022. (I. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	211
3031/2022. (I. 19.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	214

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 1/2022. (I. 7.) AB HATÁROZATA

az Országgyűlés 32/2021. (XI. 30.) OGY határozata helybenhagyásáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése az Országgyűlés népszavazás elrendelésével összefüggő határozatának tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság az Országgyűlés 32/2021. (XI. 30.) OGY határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság e határozatát a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az Alkotmánybírósághoz több indítvány érkezett az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 33. § (1) bekezdése és 41. § (4) bekezdése alapján az Országgyűlés 32/2021. (XI. 30.) OGY határozata (a továbbiakban: OGYhat.) alaptörvény-ellenességének megállapítása és az OGYhat. megsemmisítése iránt azzal, hogy az Alkotmánybíróság hívja fel az Országgyűlést új határozat meghozatalára.
- [2] 2. Az indítványozó1. előadta, hogy az Országgyűlés 2021. november 30-án meghozott határozatával döntött a Magyarország Kormánya által kezdeményezett, négy kérdést tartalmazó népszavazás elrendeléséről. A tárgyi országyűlési határozat még aznap, 2021. november 30-án a Magyar Közlöny 217. számában megjelent.
- [3] Az OGYhat.-ban foglalt négy kérdést a Nemzeti Választási Bizottság (a továbbiakban: NVB) külön-külön hitelesítette, és minden egyes határozat a Kúria előtt megtámadásra került. A Kúria a felülvizsgálati kérelmeket elutasította és az NVB határozatait helybenhagyta (Knk.IV.40.645/2021/19. számú határozat: 2021. november 8., Knk.III.40.647/2021/18. számú határozat: 2021. november 11., Knk.III.40.644/2021/15. számú határozat: 2021. november 11., Knk.IV.40.648/2021/23. számú határozat: 2021. november 15.).
- [4] Az indítványozó1. előadta, hogy az Abtv. 33. § (2) bekezdése szerinti időbeli követelménynek, valamint a kúriai határozatok meghozatala időpontjának együttes értelmezéséből kitűnik, hogy jelen indítvány érdemi vizsgálatát csak a 2021. november 15-ét követő események alapozhatják meg, ugyanis a 2021. november 15-ét követő eseményeket az NVB és a Kúria a kérdés hitelesítése, valamint a hitelesítési eljárás felülvizsgálata során nem vehette figyelembe. Az indítvány ezért csak olyan, az indítványozó1. által lényegesnek tartott körülményváltozásokat jelöl meg, amelyek 2021. november 15-ét követően következtek be.
- [5] 2.1. Az indítványozó1. szerint az OGYhat. sérti az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdését, mert a sajtóból ismert tény, hogy az Európai Unió Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (RRF) által biztosított anyagi juttatások folyósításának egyik gátja, hogy Magyarország nem teljesíti az Európai Unió jogállamisági követelményeit. Az Európai Bizottság kötelezettségszegési eljárást indított Magyarországgal szemben a 2021 nyarának első felében elfogadott, a pedofil bűnelkövetőkkel szembeni szigorúbb fellépésről, valamint a gyermekek védelme érdekében egyes törvények módosításáról szóló 2021. évi LXXIV. törvény miatt, amely eljárás 2021. november 15. napját követően új szakaszba lépett. Az indítványozó1. szerint a kötelezettségszegési eljárást, annak

új szakaszát érintik az OGYhat. által elrendelt népszavazás kérdései, ugyanis egy esetlegesen érvényes és eredményes népszavazáson, amennyiben a „nem” válaszok kerülnének többségbe, az az Országgyűlés törvényalkotási munkáját köti, és Magyarország nem tudna eleget tenni az Európai Unió jogállamisági követelményeinek, amely következtében Magyarország elesne az RRF által nyújtott támogatásoktól. Új elem az indítványozó1. szerint, hogy egy esetlegesen érvényes és eredményes népszavazáson, ha a „nem” válaszok kerülnek többségbe, akkor az Európai Bizottság megindítaná Magyarországgal szemben a jogállamisági mechanizmust is.

- [6] 2.2. Az indítványozó1. szerint az OGYhat. sérti az Alaptörvény XXIII. cikk (1) és (7) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdését, valamint a 2. cikk (1) bekezdését. Az Országgyűlés az országos népszavazási eljárás módosításáról szóló 2021. évi CXVIII. törvénnyel és az egyes választási tárgyú törvények módosításáról szóló 2021. évi CXVII. törvénnyel módosította a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvényt (a továbbiakban: Ve.) és a népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezéséről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvényt (a továbbiakban: Nsztv.) 2021. november 20-i hatálybalépéssel. A módosítások értelmében egy napon lehet tartani az országos népszavazást és az országgyűlési választást, amire Magyarországon eddig nem volt példa. Az indítványozó1. álláspontja szerint ez új helyzetet eredményez, mivel így a népszavazás célja gyökeresen megváltozik. Álláspontja szerint az ilyen jellegű egyesített szavazás együtt jár a népszavazás és az országgyűlési választás jogintézményének alkotmányellenes összerosódásával. A közös eljárás olyan nóvum az indítványozó1. szerint, amely nem volt előrelátható a népszavazás kezdeményezéséskor, és a közös eljárás kiterjesztése a folyamatban lévő eljárásokra alapvetően megváltoztatja a kezdeményezéskori erőviszonyokat. A két választás közös lebonyolítása kétségbe vonja a két választás tisztaságát, külső befolyásmentességét, ezáltal közvetlenül és súlyosan sérti az Alaptörvény 2. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikkben meghatározott tisztességes – választási – eljáráshoz való jogot. A választás tisztessége miatt álláspontja szerint a fenti törvénymódosításokat nem lehetett volna alkalmazni a folyamatban lévő ügyekre, amely olyan érdemi változást jelentett, amelyet a jogorvoslati fórumok még nem tudtak figyelembe venni. Az indítványozó1. szerint a hivatkozott alaptörvény-ellenességet az is megalapozza, hogy nem látható előre, hogy a közös szavazás milyen hatással lesz a népképviselői választásra és a népszavazásra, valamint arra, hogy az „összerosódott kampány” milyen hatással lesz a választópolgárok „tisztességes és tiszta választáshoz fűződő” alapjogára.
- [7] 2.3. Az indítványozó1. szerint az Országgyűlés nem járt el megfelelően, amikor az OGYhat.-ban meghatározta az országos népszavazás lebonyolításának költségvetését. A népszavazási költségvetés a Kormány számára álláspontja szerint korlátlan jogot biztosít a költségek alakításában, mert az OGYhat. a rendelkezésre bocsátott pénzüsszeget nem bontja le tételesen a felhasználási cél szempontjából, és ezáltal a külső kontroll és transzparencia sem érvényesül. Utal az indítványozó1. az emelkedő inflációra és az egyéb pénzügyi-gazdasági externáliákra (például: nyomdaipari költségnövekmény), amelyekből arra lehet következtetni, hogy a költségek magasabbak lesznek az OGYhat.-ban rögzítettekénél; valamint arra, hogy egyidejűleg a Nemzeti Választási Iroda nem kapott forrást a választások lebonyolítására, amely a továbbiakban a Kormány vagy az Országgyűlés diszkrecionális döntésétől függ. Az indítványozó1. szerint kérdéses, hogy az országos népszavazás elrendeléséről szóló 8/2016. (V. 10.) OGY határozathoz képest az OGYhat. miért 2,4-szer nagyobb költséget határoz meg; valamint, hogy az együttes lebonyolítás ellenére miért növekednek az országgyűlési képviselők általános választásának költségei további 5 566 500 000 Ft-tal. Mindezek alapján az OGYhat. nem tett eleget az Alaptörvény N) cikk (1) és (2) bekezdése szerinti követelményeknek.
- [8] 3. Az indítványozó2. előadta, hogy az OGYhat. meghozatalakor az Országgyűlés eljárásában aggályok merültek fel azzal kapcsolatban, hogy a Kúria Knk.IV.40.645/2021/19. számú határozatában foglaltakkal szemben nem voltak biztosítva kellő garanciák és a korábban eljáró „jogorvoslati szervek hatáskörén kívül eső körülmények” érdemi vizsgálata elmaradt. A Kúria döntése szerint „A választópolgári népszavazási kezdeményezés, valamint a köztársasági elnök és a Kormány által kezdeményezett népszavazás Alaptörvényen alapuló közjogi következményei eltérőek, ezért feltételeinek vizsgálata is eltérő.” Az indítványozó2. szerint egyértelműen látszik a Kúria azon alapjogi álláspontja, hogy a mérlegelés alapján elrendelhető népszavazások esetében az Országgyűlés végzi el a jogorvoslati szervek jogszerűségi vizsgálatát az Alaptörvény 8. cikk (1)–(3) bekezdésével kapcsolatban. Az indítványozó2. szerint erre nem került sor, ami komoly alkotmányossági aggályokat vet fel, hiszen a hitelesítés egy részére érdemben nem került sor.

- [9] Mindezek az indítványozó2. szerint sértik az Alaptörvény B) cikk (1), (3) és (4) bekezdéseit, XXIII. cikk (7) bekezdését, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [10] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványok tárgya azonos, ezért azokat az Abtv. 58. § (2) bekezdése és az Ügyrend 34. § (1) bekezdése alapján egyesítette és egy eljárásban bírálta el.
- [11] Az igazságügyi miniszter elküldte az ügygel kapcsolatos szakmai álláspontját az Alkotmánybíróság részére.

II.

- [12] 1. Az Alaptörvénynek az indítványokkal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.

[...]

(3) A közhatalom forrása a nép.

(4) A nép a hatalmát választott képviselői útján, kivételesen közvetlenül gyakorolja.”

„E) cikk (2) Magyarország az Európai Unióban tagállamként való részvétele érdekében nemzetközi szerződés alapján – az alapító szerződésekből fakadó jogok gyakorlásához és kötelezettségek teljesítéséhez szükséges mértékig – az Alaptörvényből eredő egyes hatásköreit a többi tagállammal közösen, az Európai Unió intézményei útján gyakorolhatja. Az e bekezdés szerinti hatáskörgyakorlásnak összhangban kell állnia az Alaptörvényben foglalt alapvető jogokkal és szabadságokkal, továbbá nem korlátozhatja Magyarország területi egységére, népességére, államformájára és állami berendezkedésére vonatkozó elidegeníthetetlen rendelkezési jogát.”

„N) cikk (1) Magyarország a kiegyensúlyozott, átlátható és fenntartható költségvetési gazdálkodás elvét érvényesíti.

(2) Az (1) bekezdés szerinti elv érvényesítéséért elsődlegesen az Országgyűlés és a Kormány felelős.”

„XXIII. cikk (1) Minden nagykorú magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy az országgyűlési képviselők, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint az európai parlamenti képviselők választásán választó és választható legyen.

[...]

(7) Mindenkinek joga van országos népszavazáson részt venni, aki az országgyűlési képviselők választásán választó. Mindenkinek joga van helyi népszavazáson részt venni, aki a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán választó.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

„2. cikk (1) Az országgyűlési képviselőket a választópolgárok általános és egyenlő választójog alapján, közvetlen és titkos szavazással, a választók akaratának szabad kifejezését biztosító választáson, sarkalatos törvényben meghatározott módon választják.”

- [13] 2. A támadott OGYhat. szövege:

„32/2021. (XI. 30.) OGY határozat országos népszavazás elrendeléséről

Az Országgyűlés a Magyarország Kormánya által az Alaptörvény 8. cikk (1) bekezdése, továbbá a népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezéséről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény rendelkezései alapján benyújtott országos népszavazási kezdeményezésekről a következő döntéseket hozza:

1. Az Országgyűlés megvizsgálta a »Támogatja-e Ön, hogy kiskorú gyermekeknek köznevelési intézményben a szülő hozzájárulása nélkül szexuális irányultságokat bemutató foglalkozást tartsanak?« kérdést, amelyben arra a megállapításra jutott, hogy az országos népszavazást elrendeli.

2. Az Országgyűlés megvizsgálta a »Támogatja-e Ön, hogy kiskorú gyermekek számára nemi átalakító kezeléseket népszerűsítsenek?« kérdést, amelyben arra a megállapításra jutott, hogy az országos népszavazást elrendeli.

3. Az Országgyűlés megvizsgálta a »Támogatja-e Ön, hogy kiskorú gyermekeknek fejlődésüket befolyásoló szexuális médiatartalmakat korlátozás nélkül mutassanak be?« kérdést, amelyben arra a megállapításra jutott, hogy az országos népszavazást elrendeli.

4. Az Országgyűlés megvizsgálta a »Támogatja-e Ön, hogy kiskorú gyermekeknek a nem megváltoztatását bemutató médiatartalmakat jelenítsenek meg?« kérdést, amelyben arra a megállapításra jutott, hogy az országos népszavazást elrendeli.

Az országos népszavazás lebonyolításának költségvetése – az egy naptári napon szavazásra bocsátott kérdések számától függetlenül – 12 686 900 000 forint. Abban az esetben, ha a népszavazást az országgyűlési képviselők általános választásának napján, közös eljárásban kell megtartani, akkor az országgyűlési képviselők általános választása lebonyolításának a költsége – az együttes lebonyolítás többletköltsége miatt – további 5 566 500 000 forinttal növekszik.”

III.

- [14] 1. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az indítványok megfelelnek-e az előírt formai jogszabályi feltételeknek.
- [15] Az Alaptörvény az Alkotmánybíróság hatáskörei között az Országgyűlés népszavazás elrendelésével összefüggő határozatának vizsgálatát külön nem nevesíti, pusztán arról rendelkezik a 24. cikk (2) bekezdés g) pontjában, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvényben, illetve a sarkalatos törvényben meghatározott további feladatok és hatásköröket gyakorol.
- [16] Az Abtv. mint sarkalatos törvény 33. § (1) bekezdése szerint „[a]z Országgyűlés népszavazást elrendelő [...] határozatát az Alkotmánybíróság az elrendelés [...] Alaptörvénnyel való összhangja és törvényessége tekintetében bárki indítványára harminc napon belül felülvizsgálja. Az indítványnak az Országgyűlés határozatának közzétételét követő tizenöt napon belül be kell érkeznie.”
- [17] Ebben a tekintetben tehát az Alkotmánybíróságnak elsősorban az indítványozók indítványozói jogosultságát és az indítványok határidőben történő beérkezését kellett megvizsgálnia {12/2016. (VI. 22.) AB határozat, Indokolás [20]}.
- [18] 1.1. Az Abtv. alapján ilyen típusú kérelem benyújtására „bárki” jogosult, azaz ennél az indítványnál a törvény nem követel meg speciális indítványozói jogosultságot, így mindenki jogosult indítványozóként fellépni. E szabály alkotmányos indoka az, hogy a népszavazás mint a közvetlen hatalomgyakorlás intézménye valamennyi választópolgár részvételi jogát magában foglalja, ezért indokolatlan lett volna az indítványozói kör bármiféle törvényi szűkítése. Ebből fakadóan a népszavazást elrendelő vagy azt elutasító országgyűlési határozatot érintő felülvizsgálati eljárásban az Alkotmánybíróság nem folytat érintettségi vizsgálatot {vö. 12/2016. (VI. 22.) AB határozat, Indokolás [21]}. Az indítványozók a személyes adataikat megjelölték, további igazolásra nincs szükség, így ezen törvényi feltételnek az indítványozók eleget tettek.
- [19] 1.2. Az Abtv. 33. § (1) bekezdésében foglalt második feltétel az, hogy az indítványnak az Országgyűlés határozatának közzétételét követő tizenöt napon belül be kell érkeznie az Alkotmánybírósághoz. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Országgyűlési határozat közzétételére 2021. november 30. napján került sor a Magyar Közlöny 217. számában, ennek megfelelően az indítvány benyújtására nyitva álló határidő utolsó napja 2021. december 15. napja. Az indítványozó 2021. december 10-én személyesen, az indítványozó 2021. december 15-én postai úton nyújtotta be indítványát, amely 2021. december 15-én érkezett meg, ezért az indítványok határidőben érkezettnek tekinthetők.
- [20] 1.3. Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá azt is, hogy a benyújtott indítványok az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdésében foglalt feltételeknek megfelelő, határozott kérelemnek minősülnek, mivel tartalmazzák az Abtv. 33. §-a szerinti, az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó indokolt hivatkozást, az eljárás megindításának az indokait és a jogsérelem lényegét, a támadott OGYhat. alaptörvény-ellenességére vonatkozó részletes okfejtést, valamint az indítványok kifejezett kérelmet fogalmaznak meg az OGYhat. megsemmisítésére.

IV.

- [21] 1. Az indítványok az alábbiak miatt nem megalapozottak.
- [22] 1.1. Az Alaptörvény B) cikk (3) bekezdése kinyilvánítja, hogy Magyarországon a közhatalom forrása a nép (népszuverenitás elve). A (4) bekezdés értelmében a nép a hatalmát választott képviselői útján (közvetett demokrácia), kivételesen közvetlenül gyakorolja (közvetlen demokrácia). Amikor az Országgyűlés az Alaptörvény 8. cikk (1) bekezdésében biztosított jogkörét gyakorolja, valójában arról hoz határozatot, hogy egy adott kérdésben a nép, vagyis a választópolgárok közössége megnyilvánulhasson {12/2016. (VI. 22.) AB határozat, Indokolás [25]}.
- [23] Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 33. §-ában foglalt hatáskörét az a követelmény határozza meg, hogy a közhatalom-gyakorlás visszaszármasztása a népre, illetve ennek megtagadása kizárólag alkotmányos keretek között történhet. Az Alkotmánybíróság az indítványnak helyt adó döntésének jogkövetkezményeit az Országgyűlésnek kell levonnia akár az eljárási rend megsértésének kiküszöbölésével, akár a figyelembe nem vett, megváltozott körülmények mérlegelésének bevonásával (újratárgyalás). Ellenben az Alkotmánybíróság az OGYhat. helybenhagyásával megnyitja az utat ahhoz, hogy a köztársasági elnök az Alaptörvény 9. cikk (3) bekezdés e) pontjában írt jogkörével élve kitűzze az országos népszavazás időpontját {12/2016. (VI. 22.) AB határozat, Indokolás [27]}.
- [24] 1.2. Az Alkotmánybíróság a 12/2016. (VI. 22.) AB határozatában az Abtv. 33. §-a egyes rendelkezéseinek tartalmát részletesen elemezte annak érdekében, hogy az alkotmányossági vizsgálat terjedelme pontosan meghatározható legyen. „Az Abtv. 33. § (1) bekezdése értelmében az Országgyűlés népszavazást elrendelő (vagy elutasító) határozatát az Alkotmánybíróság az elrendelés (vagy elutasítás) Alaptörvénnyel való összhangja és törvényessége tekintetében vizsgálja felül. E rendelkezés tehát arról szól, hogy az Alkotmánybíróság lényegében a népszavazás elrendelésével kapcsolatos országgyűlési eljárás alkotmányosságát és törvényességét vizsgálja felül. Ez egy, az Országgyűlési határozat érdemét nem érintő vizsgálatot jelent.” {12/2016. (VI. 22.) AB határozat, Indokolás [29]}
- [25] Rögzítette az Alkotmánybíróság azt is, hogy az előbbtől „különböző természetű alkotmányossági kontrollt szabályoz az Abtv. 33. § (2) bekezdésébe foglalt rendelkezés, miszerint »[a]z (1) bekezdésben meghatározott eljárásban az Alkotmánybíróság a határozat érdemében csak akkor folytat vizsgálatot, ha az aláírásgyűjtő ív hitelesítése és a népszavazás elrendelése között a körülményekben olyan lényeges változás következett be, amelyet a kérdés hitelesítéséről, illetve az azzal szembeni felülvizsgálati kérelemről hozott döntés során a Nemzeti Választási Bizottság, illetve a Kúria nem vehetett figyelembe, és a döntést érdemben befolyásolhatja.«. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a (2) bekezdésben szabályozott vizsgálat tárgya az OGYhat. érdemét érintő kérdés, azaz lényegében egy tartalmi vizsgálat. Ugyanakkor ezen érdemi alkotmányossági felülvizsgálat terjedelme időben és lényegét érintően (tartalmában) is szűkített: a) kizárólag az aláírásgyűjtő ív hitelesítése és a népszavazás elrendelése közötti időben bekövetkezett változások esetén lehetséges, és b) csak akkor kerülhet rá sor, ha a körülményekben olyan lényeges változás következett be, amelyet a kérdés hitelesítéséről, illetve az azzal szembeni felülvizsgálati kérelemről hozott döntés során a Nemzeti Választási Bizottság, illetve a Kúria nem vehetett figyelembe, valamint c) további lényegi feltétel, hogy ez a körülményváltozás olyan legyen, amely a döntést érdemben befolyásolhatta.” {12/2016. (VI. 22.) AB határozat, Indokolás [30]}
- [26] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is irányadónak tekinti azt a korábbi megállapítást, hogy „az Abtv. 33. § (3) bekezdése az érdemi vizsgálattal kapcsolatban további szűkítést tartalmaz: ugyanis az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt az indítványt, amelyben a) az indítványozó a népszavazási kérdés tartalmát illető, illetve b) a hitelesítéssel összefüggő alkotmányossági aggályokra hivatkozik.” {12/2016. (VI. 22.) AB határozat, Indokolás [31]}
- [27] 2. Az Alkotmánybíróság először az indítványozó1.-nek az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdésével összefüggésben felhozott érveit vizsgálta. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt hangsúlyozza, hogy az Abtv. 33. § (2) bekezdése szerinti lényeges változásnak a népszavazási kérdések hitelesítésének jellemző sajátosságaiból és a 12/2016. (VI. 22.) AB határozatban foglaltakból is fakadóan az Országgyűlés feladat- és hatásköreivel, az Alaptörvény szerinti tiltott népszavazási tárgykörökkel vagy a népszavazás Nsztv. szerinti egyéb feltételeivel összefüggésben szükséges fennállnia. Megállapítja az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó1. az általa előadottak egy részét

elsősorban sajtóértesülésekre alapozta, illetve olyan többlépcsős hipotetikus érvrendszert állított fel, amely valóság tartalmának feltárása egyrészt kívül esik az Alkotmánybíróság hatáskörén, másrészt az objektíve sem lehetséges.

- [28] Az indítványozó1. által a jogállamiság kapcsán felhozottakkal összefüggésben az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy abban az esetben, ha az esetlegesen érvényes népszavazáson ténylegesen a „nem” válaszok kerülnének többségbe, a jogalkotónak továbbra is módjában állna a népszavazás eredményének megfelelő, ugyanakkor az Alaptörvénnyel – és így az E) cikkben keresztül az európai uniós jogrenddel – is konform, a jogállamiság kritériumaival összeegyeztethető jogalkotói megoldást találnia. Az érvényes és eredményes országos népszavazás alapján megalkotott jogszabály alkotmányossági felülvizsgálata később arra irányuló indítvány esetén lehet alkotmánybírósági eljárás tárgya {vö. 33/2021. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [46]}.
- [29] Az Európai Bizottság által indított kötelezettségszegési eljárással összefüggésben az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy annak ténye már az indítványban foglaltak szerint is a kúriai eljárást megelőzően, 2021 júliusában is ismert volt, így önmagában az, hogy az eljárás annak szabályai szerint új szakaszba lépett, nem jelenti a körülmények lényeges változását. Az, hogy a népszavazásra bocsátandó kérdések érintik ezen eljárást, ebből következően pedig kihathatnának a jogállamisági mechanizmus eljárásra és így érdemi hatással lehetnek a Magyarországnak nyújtott támogatások folyósítása által a magyar költségvetésre, hipotetikus, az indítvány alapján nem igazolt feltevésneként értékelhetők.
- [30] Mindezekre tekintettel azon érvek, amelyek a jogállamisági mechanizmusra, a kötelezettségszegési eljárásra, illetve a népszavazás hátrányos gazdasági következményeire vonatkoznak, ténylegesen nem jelentenek az Abtv. 33. § (2) bekezdése szerinti lényeges, érdemi változást, az előadottak nem idézik elő az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdésének sérelmét. Az indítványt e tekintetben az Alkotmánybíróság nem találta megalapozottnak.
- [31] 3. Az indítványozó1. szerint az Alaptörvény XXIII. cikk (1) és (7) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdését, valamint 2. cikk (1) bekezdését sérti, hogy népszavazás és országgyűlési képviselők választása azonos napon tartható.
- [32] Az indítványozó1. szerint a két jogintézmény: az országgyűlési képviselők választása és népszavazás azonos napon tartása alaptörvény-ellenesen „összemossa” a két jogintézményt, amely alkalmas a választók befolyásolására és sérti, kétségbe vonja a választások tisztaságát, valamint külső befolyásmentességét, ezért az OGYhat. alaptörvény-ellenes.
- [33] Kétségtelen, hogy a népszavazás és az országgyűlési képviselők választásának azonos napon tartása új lehetőség a magyar közjogi rendszerben, amelynek jogi akadályát a 2021. évi CXVIII. törvény és a 2021. évi CXVII. törvény szüntette meg. Jelen eljárásban az Alkotmánybíróságnak a népszavazást elrendelő OGYhat. Abtv. 33. §-a szerinti vizsgálatát kell elvégeznie. Az Országgyűlés az OGYhat.-ban arról döntött, hogy elrendeli a népszavazást, de arról nem, hogy ez pontosan mely napon kerüljön megtartásra. Bár az OGYhat. utal arra, hogy akár egy napon is tartható a népszavazás az országgyűlési képviselők választásával, azt csak feltételes lehetőségként kezeli, nem tényként: az OGYhat. 4. pontjának második bekezdése „[a]bban az esetben, ha a népszavazást az országgyűlési képviselők általános választásának napján, közös eljárásban kell megtartani, [...]”. Ebből következően az a kérdés, hogy egy azonos napon tartott népszavazás és országgyűlési képviselői választás mennyiben befolyásolja kölcsönösen egymást, ebben az eljárásban nem vizsgálható. A két jogintézmény azonos napon történő megtartásával kapcsolatos kérdéseket külön eljárásban, arra irányuló indítvány alapján lehetne vizsgálni. Az indítvány azon elemei, amelyek bármilyen jogsértés kihatását feltételezik az országgyűlési képviselők választásán és a népszavazás tartásán, elsősorban a választás során, konkrét esetben vizsgálhatók. Összefoglalva, potenciálisan a két jogintézmény azonos napon történő alkalmazása jelen eljárásban nem képezheti alkotmányossági vizsgálat tárgyát, mert a népszavazás kitűzésének időpontját nem az OGYhat. állapítja meg. Az OGYhat. elrendeli a népszavazás tartását és az Abtv. 33. §-a szerinti eljárásban ez a jogi aktus vizsgálható, de az indítvány ezen részében felvetett érvek és az OGYhat. között az Abtv. 33. §-a szerinti eljárás szempontjából érdemi összefüggés nem állapítható meg.
- [34] Az indítványozó1. álláspontja szerint az indítvány érdemi elbírálását megalapozó tény, hogy az Országgyűlés 2021. november 20-i hatállyal az országos népszavazási eljárás módosításáról szóló 2021. évi CXVIII. törvénnyel és az egyes választási tárgyú törvények módosításáról szóló 2021. évi CXVII. törvénnyel módosította a Ve.-t, valamint az Nsztv.-t. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban az alábbiakra mutat rá. Az Abtv. 33. § (2) bekezdésébe foglalt rendelkezés, miszerint „[a]z (1) bekezdésben meghatározott eljárásban az Alkotmány-

bíróság a határozat érdemében csak akkor folytat vizsgálatot, ha az aláírásgyűjtő ív hitelesítése és a népszavazás elrendelése között a körülményekben olyan lényeges változás következett be, amelyet a kérdés hitelesítéséről, illetve az azzal szembeni felülvizsgálati kérelemről hozott döntés során a Nemzeti Választási Bizottság, illetve a Kúria nem vehetett figyelembe, és a döntést érdemben befolyásolhatja”. Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az Abtv. 33. § (2) bekezdése szerinti vizsgálat során az időbeli tényezőnek akkor lehetne jelentőséget tulajdonítani, ha az a körülményekben, konkrétan a kérdések hitelesítése szempontjából lényeges változást okozott volna. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy nem is kellett a kúriai eljárásban ezen körülményekre tekintettel lenni, mivel a jelen ügy alapjául szolgáló jogi eljárások egyikének sem a népszavazás kitűzése a tárgya, hanem a népszavazási kérdések hitelesítése.

- [35] 4. Az indítványozó1. álláspontja szerint az Országgyűlés a népszavazás költségvetésének meghatározásakor nem tett eleget az Alaptörvény N) cikk (1) és (2) bekezdésében foglalt, a kiegyensúlyozott, átlátható és fenntartható költségvetési gazdálkodási elv követelményének, amelynek érvényre juttatása az Országgyűlést és Kormányt közösen terheli. E körben egyrészt a népszavazás lebonyolítására szánt költségvetési összeget és annak rendelkezésre állását, másrészt a népszavazás költségvetésének korlátlan alakíthatóságát vitatja.
- [36] Az Nsztv. 27. § (1) bekezdése szerint az Országgyűlés népszavazás elrendeléséről szóló határozatának rendelkeznie kell a népszavazás költségvetéséről. Az OGYhat. 4. pontja ennek a követelménynek eleget tesz, mert akként rendelkezik, hogy „[a]z országos népszavazás lebonyolításának költségvetése – az egy naptári napon szavazásra bocsátott kérdések számától függetlenül – 12 686 900 000 forint. Abban az esetben, ha a népszavazást az országgyűlési képviselők általános választásának napján, közös eljárásban kell megtartani, akkor az országgyűlési képviselők általános választása lebonyolításának a költsége – az együttes lebonyolítás többletköltsége miatt – további 5 566 500 000 forinttal növekszik.”
- [37] Az Nsztv. 27. § (1) bekezdéséből tehát az Országgyűlésre a népszavazás költségvetését illetően az a jogalkotási feladat hárul, hogy a népszavazás elrendeléséről szóló határozatban rendelkezzen a népszavazás költségvetéséről, azonban e rendelkezési kötelezettségen kívül további követelmény sem az Alaptörvényben, sem más jogszabályban nem került meghatározásra. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 33. §-a alapján az OGYhat. alkotmányossági és törvényességi felülvizsgálatát végzi, így egyéb előírás hiányában kizárólag az Nsztv. 27. § (1) bekezdésében foglaltak teljesülését vizsgálhatja. Az Alkotmánybíróság vizsgálata sem a költségvetés mértékére, sem a költségvetésben megjelölt összeg tényleges rendelkezésre állására nem terjedhet ki, és jelen eljárásban azt a körülményt sem értékelheti, hogy a költségvetésről való döntés az Országgyűlés diszkrecionális jogkörébe tartozik. Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy az indítvány e vonatkozásban sem adott érdemi vizsgálatra okot.
- [38] 5. Az indítványozó2. indítványában azt sérelmezte, hogy az Országgyűlés a népszavazás elrendelésekor nem vizsgálta azt a körülményt, amit a Kúria a Knk.IV.40.645/2021/19. számú határozatának indokolásában (Indokolás [30], [32], [70]) kifejtett a népszavazási kérdés hitelesítése kapcsán. Az Abtv. 33. § (3) bekezdése kizárja azt, hogy az Alkotmánybíróság érdemben vizsgálja azt az indítványt, amely „a hitelesítéssel összefüggő alkotmányossági aggályokra hivatkozik”. Az Abtv. 33. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Országgyűlés határozatát az elrendelés vagy elutasítás Alaptörvénnyel való összhangja és törvényessége tekintetében vizsgálja felül. Az Alkotmánybíróság mércéi ezen eljárásban tehát az Alaptörvény és az eljárásra vonatkozó jogi normák. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy indítványozó2. által előadott eljárási kifogások nem az Alaptörvényből és az eljárásra alkalmazandó Nsztv.-ből, valamint az Országgyűlés döntéshozatali eljárására vonatkozó előírásokból fakadnak, hanem csupán a Kúria döntéseiből kiolvasható követelmények, így azok jelen alkotmányossági eljárásban nem kérhetőek számon. Ezért az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1), (3) és (4) bekezdéseinek, a XXIII. cikk (7) bekezdésének, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésének megsértésére hivatkozó indítványelemek vonatkozásában nem tudott érdemi vizsgálatot lefolytatni.
- [39] 6. Mindezekre tekintettel az Abtv. 41. § (4) bekezdése, valamint 65. § (2) bekezdése alapján az Országgyűlés 32/2021. (XI. 20.) OGY határozatát helybenhagyta.

V.

[40] A határozatot az Abtv. 44. § (1) bekezdésének első mondata alapján közzé kell tenni a Magyar Közlönyben.

Budapest, 2022. január 4.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Márki Zoltán
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: VI/4778/2021.
Megjelent a Magyar Közlöny 2022. évi 2. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3025/2022. (I. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróság SZfF.7/2020/36. számú határozata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó – az eljárás során kiegészített – alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, melyben a Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróság SZfF.7/2020/36. számú határozata alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte a Budapest területén működő ítélőtábla mellett eljáró elsőfokú szolgálati bíróság SZF36/2019/13. számú határozatára is kiterjedő hatállyal.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás során megállapított tényállás szerint az indítványozó 2001. július 1. napján kapott bírói kinevezést, jelenlegi szolgálati helyén 2017. októberétől teljesített szolgálatot, ahol munkaügyi, közigazgatási peres és nemperes ügyekben járt el. Az illetékes törvényszék elnöke 2018. augusztus 14. napján elrendelte az indítványozó soros vizsgálatát, mely 2019. január 14. napján azzal a felhívással zárult, hogy az indítványozó a bírói tisztségéről 30 napon belül mondjon le, mely felhívásnak az indítványozó nem tett eleget. Az illetékes törvényszék elnökének kezdeményezésére az elsőfokú szolgálati bíróság SZÉ.1/2019/28. számú határozatával az indítványozóval szemben elrendelt eljárást megszüntette, és az indítványozó munkájának új értékelését rendelte el. A határozatot a másodfokú szolgálati bíróság SZfF.7/2019/11. számú határozatával helybenhagyta.
- [3] 1.2. Időközben, 2018. december 20. napján az illetékes törvényszék elnöke az indítványozóval szemben fegyelmi eljárás megindítását is kezdeményezte, részben az elnöki irodavezetővel, részben a közigazgatási és munkaügyi bíróság vezetőjével szembeni magatartása miatt. Ugyancsak a fegyelmi eljárás megindítására adott okot, hogy az indítványozó betegállománya idején a közigazgatási és munkaügyi bíróság elnöke megvizsgálta az indítványozó szobájában lévő aktákat, mely vizsgálatot követően a törvényszék elnöke célvizsgálatot rendelt el, melynek eredménye szerint a 2018. évben az indítványozó számos ügyben késedelemmel intézkedett és további súlyos mulasztások is terhelik. A fegyelmi vizsgálat alapjául szolgált az a tény is, hogy az indítványozó betegállományból való visszatérését követően a közigazgatási és munkaügyi bíróság elnöke összesen 39 ügyben szólította fel az indítványozót arra, hogy tizenöt napon belül intézkedjen, melyekből csak 23 ügyben történt intézkedés, a többi ügy továbbra is elintézetlen maradt. A fegyelmi eljárás kezdeményezője ugyancsak az indítványozó terhére rőtta, hogy nem adott tájékoztatást a betegállományból történő visszatérésének várható időpontjáról, az igazgatási vezető küldeményeit pedig több alkalommal is nehézséggel lehetett az indítványozó számára kézbesíteni. Az indítványozó tagadta a fegyelmi vétség elkövetését.

- [4] 1.3. A Budapest területén működő ítéltábla mellett eljáró elsőfokú szolgálati bíróság tanácsa SZF.36/2019/13. számú határozatában megállapította, hogy az indítványozó elnöki irodavezetővel szemben tanúsított magatartása a bírói tisztséghez nem volt méltó, és így fegyelmi vétségnek minősül, azonban a közigazgatási és munkaügyi bíróság elnökével szembeni magatartása „nem éri el a fegyelmi vétség szintjét”. A fegyelmi vétség elkövetése körében a határozat rögzítette, hogy mivel az indítványozó saját nyilatkozata szerint is „tudatában volt a munkaképtelen állapotának szükségtelen volt e körben az orvosszakértői bizonyítás lefolytatása, ezért a szolgálati bíróság a pszichiáter-orvosszakértő kirendelésére irányuló bizonyítási indítványt elutasította”.
- [5] Az elsőfokú szolgálati bíróság szerint nem volt jogsértő, hogy az indítványozó távollétében a közigazgatási és munkaügyi bíróság elnöke az indítványozó szobájában lévő ügyeket megvizsgálta, azonban a törvényszék elnöke a célvizsgálatot már nem rendelhette volna el jogszerűen. Az elsőfokú szolgálati bíróság szerint alkalmas volt az együttműködési kötelezettség megszegésének megállapítására, hogy az indítványozó a táppénzének várható időtartamát kifejezett felhívás ellenére nem közölte, miként az is, hogy az indítványozó az igazgatási vezető intézkedése ellenére nem intézkedett valamennyi érintett ügyben az előírt határidőn belül. Az elsőfokú szolgálati bíróság azt is megállapította végezetül, hogy miután az indítványozó valamennyi vezetői küldeményt átvette, ezért ezzel összefüggésben nem róható az indítványozó terhére olyan kötelezettségszegés, amely fegyelmi vétség elkövetését alapozná meg. Mindezen szempontokra figyelemmel az elsőfokú szolgálati bíróság az indítványozóval szemben két fizetési fokozattal való visszavetés fegyelmi büntetést szabott ki.
- [6] 1.4. Az indítványozó fellebbezése alapján a Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróság Szf.7/2020/36. számú határozatával az elsőfokú határozatot részben megváltoztatta, és az indítványozóval szemben egy fizetési fokozattal való visszavetés fegyelmi büntetést szabott ki. A másodfokú szolgálati bíróság egyértelműsítette (figyelemmel a célvizsgálat elrendelésével kapcsolatos elsőfokú szolgálati bírósági megállapításra is), hogy az indítványozó pontosan mely ügyekben és pontosan hány nap bírói késedelem állapítható meg, és elrendelte a fegyelmi ügyben született vizsgálóbiztosi jelentés kiegészítését is. E körben a másodfokú határozat rögzítette, hogy „a vizsgálóbiztos felhívásának a tényállás tisztázásához szükséges valamennyi körülmény feltárása érdekében az elsőfokú eljárásban lett volna helye, mely elmulasztott eljárási cselekmény azonban a másodfokú eljárásban kiegészítő bizonyítás elrendelésével” orvosolható volt. A másodfokú szolgálati bíróság úgy értékelte, hogy „az a bírói magatartás, amely a bírósági vezető törvényen alapuló igazgatási intézkedését nem az előírtaknak megfelelően teljesíti”, alapul szolgálhat a vétkes kötelezettségszegés megállapítására, mely körben az elsőfokú szolgálati bíróság a szükséges vizsgálatot lefolytatta és a szükséges szempontokat értékelte. A másodfokú szolgálati bíróság szerint az indítványozó elnöki irodavezetővel szembeni magatartása értékelése során nincs jelentősége annak, hogy az indítványozó magatartását milyen okok generálták, hiszen arra semmilyen körülmény nem szolgálhatott volna alapul, és figyelemmel az indítványozó nyilatkozataira, az ügyben orvosszakértői bizonyítás elrendelése sem volt szükséges. Nem állapította meg végezetül a másodfokú szolgálati bíróság az együttműködési kötelezettség megszegését a munkába való visszatérés várható időpontja bejelentése elmulasztásával összefüggésben, ugyanis az indítványozó a munkába történő visszatérést megelőző utolsó munkanapon járt a házi orvosánál, így korábban nem vált előtte ismertté a keresőképes állapotának időpontja sem.
- [7] 1.5. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszát, melyet az Alkotmánybíróság főtítkárnak felhívására utóbb kiegészített. Kiegészített alkotmányjogi panaszában az indítványozó a Kúria mellett eljáró elsőfokú szolgálati bíróság SZf.7/2020/36. számú határozata alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, a Budapest területén működő ítéltábla mellett eljáró elsőfokú szolgálati bíróság SZF.36/2019/13. számú határozatára is kiterjedő hatállyal. A kiegészített alkotmányjogi panasz szerint a támadott határozatok ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével, az alábbiak szerint.
- [8] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmeként értékeli az indítványozó, hogy amikor az elsőfokú szolgálati bíróság elnöke kijelölte az elsőfokú tanács tagjait és a vizsgálóbiztost, akkor egy olyan összetételű tanácsot jelölt ki az indítványozó ügyében történő eljárásra, amely összetételű tanács a kijelölés időpontjában az elsőfokú szolgálati bíróságon nem működött. Mindez pedig az alkotmányjogi panasz szerint azt eredményezte, hogy az indítványozót elvonták törvényes bírójától. Azáltal pedig, hogy a másodfokú szolgálati bíróság nem helyezte hatályon kívül az elsőfokú határozatot, az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti hatékony jogorvoslathoz való joga is sérelmet szenvedett.

- [9] Az indítványozó megítélése szerint a másodfokú eljárásban sérült a társasbíráskodás Alaptörvény 27. cikk (1) bekezdése szerinti elve is, ugyanis a másodfokú szolgálati bíróság elnöke több esetben egyedül, tanácsülés tartása nélkül hozott meg olyan döntéseket, amelyek meghozatala a hatályos jogszabályok értelmében a tanács hatáskörébe tartozott volna. E körben az indítványozó sérelmezi, hogy a tanács elnöke tanácsülés tartása nélkül határozott a vizsgálóbiztos jelentésének kiegészítéséről, azáltal pedig, hogy ezt a kiegészített jelentést a másodfokú szolgálati bíróság felhasználta, az ügydöntő határozat is alaptörvény-ellenessé vált.
- [10] Ugyancsak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmének tekinti az alkotmányjogi panasz, hogy a másodfokú szolgálati bíróság a fegyelmi eljárás kezdeményezőjétől e-mailen keresztül fogadott be nyilatkozatot, beadványt, azt joghatályosnak tekintette, miközben a vonatkozó jogszabályok és a Kúria ügyviteli szabályzata alapján a fegyelmi ügyeket és a szolgálati bíróság iratait papíralapon kell feldolgozni, az e-mailen megküldött iratok pedig a polgári perrendtartás alapján is hatálytalanok. A meg nem engedett kapcsolattartási mód éppen ezért az indítványozó szerint a fegyverek egyenlősége elvének sérelméhez is vezetett.
- [11] Mind a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, mind pedig a hatékony jogorvoslathoz való jog sérelmeként értékeli az indítványozó, hogy sem az elsőfokú, sem pedig a másodfokú eljárásban nem kapott lehetőséget annak a ténynek a szakértői úton történő bizonyítására, hogy az elnöki irodavezetővel történő konfliktusa során az indítványozó olyan betegségben szenvedett, mely a belátási képességét korlátozta. Ellentmondásként jelöli meg a panasz, hogy a másodfokú határozat szerint nincs jelentősége annak, hogy az indítványozó kérdéses magatartását milyen okok generálták, melyhez képest az indítványozó egészségügyi problémáját a szankció kiszabása során mégis figyelembe vette, az eljáró bíróság pedig ráadásul egy szakkérdésben szakértő kirendelése nélkül, maga döntött.
- [12] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [13] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2021. július 5-én, határidőben terjesztette elő. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek tekinthető, mert saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaznak, az indítványozó pedig (bár az Alaptörvény további rendelkezéseire is utal panaszában) kifejezetten csak ezen alaptörvényi rendelkezések sérelmét állította kiegészített alkotmányjogi panaszában.
- [14] 2.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdésének megfelelően az Alkotmánybíróság az eljárásában mindenképp azt vizsgálja, hogy az ügy érdemében hozott döntés (jelen esetben a Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróság SzfF.7/2020/36. számú határozata) alaptörvény-ellenes-e, az Abtv. 43. § (4) bekezdésének megfelelően pedig csak a vizsgált bírói döntés megsemmisítése esetén van arra az Alkotmánybíróságnak lehetősége, hogy megsemmisítse a döntéssel felülvizsgált más bírósági vagy hatósági döntéseket is. Mindennek azért van jelentősége, mert az indítványozó az elsőfokú szolgálati bíróság összetételével kapcsolatos, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének, illetőleg ezzel összefüggésben a XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét állító aggályaira vonatkozóan fellebbezést nem terjesztett elő – azaz e körben a jogorvoslati lehetőségeit valójában nem mérítette ki {legutóbb hasonlóan például: 3431/2021. (X. 25.) AB végzés, Indokolás [31]}. Az alkotmányjogi panasz ekként ebben az elemében nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdése követelményét. Az Alkotmánybíróság külön is megjegyzi, hogy a Budapest területén működő ítéletábró mellett eljáró elsőfokú szolgálati bíróság elnöke határozatával értesítette az indítványozót arról, hogy a fegyelmi eljárás lefolytatására mely szolgálati bíróságot jelölte ki, az indítványozó pedig a határozatnak megfelelően a tanács tagjaival, illetőleg a vizsgálóbiztos személyével szemben nyolc napon belül írásban elfogultsági kifogást, illetve kizárási kérelmet is előterjesztett volna, ám az indítványozó ezen lehetőségekkel sem élt.
- [15] 2.3. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétegye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.

- [16] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése sérelmét számos vonatkozásban (társasbíráskodáshoz való jog, fegyverek egyenlősége, nyilatkozattételi jog korlátozása, szakértő kirendelésének mellőzése, szakkérdésben való döntés mint hatáskör túllépése, jogorvoslathoz való jog sérelme) állította.
- [17] Az Alkotmánybíróság mind a XXVIII. cikk (1) bekezdésével, mind pedig a XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben részletesen kimunkált esetjoggal rendelkezik, melyre figyelemmel az indítvány alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmaz meg. Az Alkotmánybíróságnak ezért azt kellett értékelnie, hogy az indítványból a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességi kétely következik-e.
- [18] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában részben arra hivatkozással állítja az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét, hogy a másodfokú szolgálati bíróság elnöke több esetben tanácsülés tartása nélkül, egyedül eljárva hozott végzést, mellyel sérült a társasbíráskodás elve.
- [19] Az Alkotmánybíróság 3219/2018. (VII. 2.) AB határozatában megerősítette, hogy „az Alaptörvény 27. cikke a társasbíráskodás elvét tekinti alapvetőnek, amikor megállapítja, hogy Magyarországon a bíróságok főszabály szerint – törvény eltérő rendelkezése hiányában – tanácsban ítélik meg. Az Alkotmánybíróság azt is leszögezte, hogy a »bíróság függetlenségének ereje« és a »tisztes eljárás fokozott garanciája« fejeződnék ki abban, hogy a – lelkiismeretüknek megfelelő – törvényes döntés meghozatalára feljogosított bírókból álló bírói tanács, mérlegelő tevékenységének eredményeképpen születik meg a döntés. A társasbíráskodás elvéből tehát az következik, hogy a ténymegállapítás, a jogértelmezés és a döntés a bírói tanács tagjait közösen illeti meg, és együttes tevékenységre kötelezi őket. [...] Az Alkotmánybíróság ismételtén rámutat, hogy a tisztes eljárás egyik garanciális eleme és a bírói függetlenség egyik biztosítéka is egyben az, hogy a bírák tanácsban ítélik meg a törvényes döntést. A társasbíráskodás elvéből következik, hogy a tények megállapítása, a bizonyítékok értékelése, a jogértelmezés és a döntés a bírói tanács tagjait közösen illeti meg, és együttes tevékenységre kötelezi őket.” {3219/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [27]–[31]}
- [20] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó által kifogásolt másodfokú végzések egy része olyan eljárási cselekményekre vonatkozott (tárgyalás kitűzése, veszélyhelyzet ismételt kihirdetésére tekintettel a tárgyaláson telekommunikációs eszköz útján történő részvétel lehetőségének biztosítása), melyek meghozatalára a szolgálati bíróságok ügyrendjének 12. § (1) bekezdése szerint a szolgálati bírósági tanács elnöke egyébként is jogosult volt, azok ugyanis olyan eljárási kérdéseknek tekinthetők, amelyek az ügy érdemét nem érintik, ellenben a hatékony pervezetés biztosításához nélkülözhetetlenek, ily módon pedig nem tartoznak a másodfokú tanács által az Alaptörvény követelményeiből fakadóan kötelezően társasbíráskodás körében eldöntendő kérdések körébe. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az SzfF.7/2020/23. számú, a vizsgálóbiztosi jelentős kiegészítésére vonatkozó, jegyzőkönyvbe foglalt végzést is kifogásolta, melynek meghozatalára a szolgálati bíróságok ügyrendje 17. § (2) bekezdése alapján a másodfokú szolgálati bíróság tanácsa volt jogosult. Az indítványozó által az alkotmányjogi panasz mellékleteként előterjesztett jegyzőkönyvből is az tűnik ki ugyanakkor, hogy a fenti végzést „a másodfokú szolgálati bíróság meghozta, a tanács elnöke kihirdette”. Önmagában az a tény, hogy a jegyzőkönyv nem utal arra, hogy zárt tanácsülés tartására került volna sor, még nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, figyelemmel a jegyzőkönyv megállapításaira.
- [21] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztes bírósági eljáráshoz való jog sérelmeként értékeli azt is, hogy az elsőfokú és a másodfokú szolgálati bíróságok tanácsai a kezdeményező törvényszéktől *contra legem* e-mailes úton fogadtak beadványokat, miközben az indítványozó beadványait postai úton vagy tárgyaláson, papíralapon nyújthatta be az eljáró tanácsnak, ezzel sértve a fegyverek egyenlőségének követelményét.
- [22] Az Alkotmánybíróság a tisztes bírósági eljáráshoz való jog részét képező fegyveregyenlőség elvével kapcsolatban más ügyben arra mutatott rá, hogy az elv „lényege az ügy szempontjából jelentős nyilatkozatokhoz és bizonyítékokhoz való hozzáférés mindkét fél számára, valamint lehetőség arra, hogy észrevételeit előadhassa a bíróság előtt” [lásd például: 3100/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [115]]. Jelen esetben az indítványozó sérelme alapvetően nem annak megállapítására irányul, hogy ő maga nem terjeszthetett elő e-mailben nyilatkozatot (hiszen maga sem állítja azt, hogy ilyen módon élt vagy élni akart volna a nyilatkozattétel lehetőségével), hanem valójában azt sérelmezi, hogy a másodfokú szolgálati bíróság olyan iratokra alapozta a döntését, amelyet a vonatkozó eljárási szabályok értelmében figyelmen kellett volna hagynia. Az Alkotmánybíróság e körben figyelemmel volt arra, hogy a fegyelmi eljárás kezdeményezője 2020. augusztus 4. napján terjesztette elő „észrevételét”, mely azonban tartalmilag sem egyezik meg a másodfokú szolgálati bíróság határozatának 8. oldalán található „fellebbezési ellenkérelemmel”. Az indítványozó által sérelmezett és

az alkotmányjogi panasz mellékleteként előterjesztett „észrevétel” egyébként is azt rögzítette, hogy „[a]z I. fokú eljárás során tett nyilatkozatunkat változatlanul fenntartjuk, az eljárás alá volt bíró fellebbezésének és költségigényének elutasítását, az I. fokú ítélet helybenhagyását kérjük”. Azáltal pedig, hogy a fegyelmi eljárás kezdeményezője fellebbezési ellenkérelmet (és nem pedig csatlakozó fellebbezést) terjesztett elő, erről a másodfokú szolgálati bíróságnak érdemben egyébként sem kellett döntenie. Mindezen szempontokra figyelemmel az alkotmányjogi panasz ezen eleme sem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.

- [23] Az indítványozó azt is a tisztességes eljárás sérelmeként értékelte, hogy a másodfokú szolgálati bíróság a vizsgálóbiztosi jelentés kiegészítését rendelte el, illetve az indítványozó orvosszakértő bevonására irányuló indítványát elutasította, az indítványozó esetleges vétőképtelen állapotával kapcsolatos szakkérdésben maga döntött.
- [24] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel” {lásd például: 3464/2021. (XI. 3.) AB végzés, Indokolás [33]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat” {lásd például: 3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [25] Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a másodfokú szolgálati bíróság határozatában egyértelmű indokát adta annak, hogy miért tartja szükségesnek a vizsgálóbiztosi vizsgálat kiterjesztését, melyre az ügyben alkalmazandó eljárási törvények rendelkezéseinek alapulvételével a másodfokú szolgálati bíróság lehetőséget látott, ennek eljárásjogi alapja pedig egyértelműen megjelölésre került a másodfokú határozat 12. oldalán. Ahogyan arra a Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróság is utalt, „a vizsgálóbiztos felhívásának a tényállás tisztázásához szükséges valamennyi körülmény feltárása érdekében az elsőfokú eljárásban lett volna helye, mely elmulasztott eljárási cselekmény azonban a másodfokú eljárásban kiegészítő bizonyítás elrendelésével a fentiekben rögzítettek szerint volt orvosolható”.
- [26] Az indítványozó szakértői bizonyítás elmaradásával kapcsolatos érvelésével összefüggésben pedig az Alkotmánybíróság azt rögzíti, hogy a Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróság a határozatában kellő indokát adta annak, hogy az első fokon eljáró szolgálati bírósággal egyetértve miért nem tartotta indokoltnak orvosszakértő bevonását az indítványozó fegyelmi felelősségét esetlegesen befolyásoló pszichés állapotának vizsgálatára (lásd különösen a másodfokú határozat 15. oldalát). Annak értékelése, hogy valamely ügyben szükséges-e szakértő kirendelése vagy sem, az Alkotmánybíróság következetes gyakorlatának megfelelően olyan tényállás-megállapítási, bizonyítási, illetőleg bizonyíték-értékelési (és ekként nem alkotmányjogi) kérdésnek tekinthető, melynek felülbírálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel. Ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz ebben az elemében sem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [27] Az Alaptörvény a XXVIII. cikk (7) bekezdésének állított sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság kiemeli: az indítványozó az alkotmányjogi panasz alapját képező eljárásban élhetett és kétséget kizáróan élt is a jogorvoslathoz való jogával, az indítványozó fellebbezését a másodfokú szolgálati bíróság minden elemében érdemben megvizsgálta és érdemben elbírált, a másodfokú szolgálati bíróságnak pedig az eljárási törvények lehetőséget adtak a támadott határozat megváltoztatására, illetőleg hatályon kívül helyezésére is. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése a jogorvoslathoz való jogot, azaz azt biztosítja, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló érdemi határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni {3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [15]}, nem teremt ugyanakkor kikényszeríthető jogosultságot arra, hogy a jogorvoslati kérelem az indítványozó számára pozitívan kerüljön elbírálásra {lásd például: 3289/2020. (VII. 17.) AB végzés, Indokolás [23]}. Tekintettel arra, hogy az indítványozó fellebbezését a Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróság érdemben megvizsgálta, és vizsgálatának eredményéről indokolt határozatában számot adott, az indítvány ebben az elemében sem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem fogalmaz meg.

[28] 3. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapulvételével az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a), e) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.

Budapest, 2022. január 4.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2795/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3026/2022. (I. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 50.Pkf.633.205/2021/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Vigh Annamária ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a Fővárosi Törvényszék 50.Pkf.633.205/2021/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és annak a Pesti Központi Kerületi Bíróság 33.Pk.500.043/2021/69. számú végzésére kiterjedő hatállyal történő megsemmisítését kérte az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése, XX. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozással.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint az indítványozó (édesanya) külföldön kötött házasságából 2017-ben gyermeke született. Vállalkozói tevékenysége, továbbá Magyarországon élő édesanyja, családja okán kezdettől fogva rendszeresen tartózkodott Magyarországon, 2020. február 25-e után azonban többé nem tért vissza a gyermekkel Olaszországba, majd 2020. július 23-án keresettel kérte a házasság felbontását is. Az édesapa 2020. szeptember 23-án először az olasz hatóságokhoz fordult a gyermek jogellenes viszatartása miatt, majd 2021. február 4-én közvetlenül a magyar bíróságon indított eljárást.
- [3] A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2021. április 9-én kelt 33.Pk.500.043/2021/69. számú végzésében a rendelkezésre álló bizonyítékok mérlegelését követően azt állapította meg, hogy a gyermek szokásos tartózkodási helye 2020. február 25-ét megelőzően Olaszország volt, az édesapa felügyeleti joggal rendelkezett, és sem előzetesen, sem utólag nem járult hozzá a gyermek elviteléhez. Az ügyben a bíróság szerint nem áll fenn a Gyermekek Jogellenes Külföldre Vitelének Polgári Jogi Vonatkozásairól szóló, Hágában 1980. évi október 25. napján kelt szerződés (kihirdette: 1986. évi 14. törvényerejű rendelet; a továbbiakban: Hágai Egyezmény) 13. Cikk *b)* pontja szerinti olyan ok, amely a visszavitel elrendelésének megtagadását indokolná. A bírósági végzés szerint a kérelmezett arra hivatkozott, hogy a kérelmező olyan pszichés problémáktól szenved, amelyek miatt indulatainak kezelésére képtelen. Ugyanakkor „[a] megtagadásra okot adó feltételeket a kérelmezett [...] csupán állította, de azokat a bíróság őt terhelő bizonyítási kötelezettségére vonatkozó felhívására sem bizonyította”. E körülmények továbbá a szülő nevelési alkalmasságát befolyásoló olyan tényezők, amelyeknek az értékelése a szülő felügyelet rendezésére irányuló peres eljárásban történik meg. A kérelmezőt nem megfelelő apaként, pszichésen sérült személyként feltüntető kérelmezetti hivatkozás önmagában nem adhat alapot a Hágai Egyezmény 13. Cikk *b)* pontja alkalmazására.
- [4] A bíróság rögzítette továbbá, hogy „[b]ár a kérelmezett a visszavitel megtagadását nem kifejezetten, erre hivatkozva kérte, [...] kitér arra, hogy a gyermek tekintetében felmerült az autizmus gyanúja, [...] ezért a gyermek jelenlegi környezetéből való kiszakítása érdekeivel ellentétes”. A bíróság ezzel kapcsolatban megállapította, hogy amennyiben igazolódik a probléma, a gyermek számára szükséges ellátás Olaszországban is rendelkezésre áll. Hangsúlyozta továbbá, hogy a döntés nem eredményezi a gyermeknek a kérelmezettől való elszakítását (lásd: Pesti Központi Kerületi Bíróság 33.Pk.500.043/2021/69. számú végzése, 16–19. oldal). A bíróság mindezek alapján elrendelte a gyermek visszavitelét a szokásos tartózkodási helyére, Olaszországba.
- [5] A másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék 2021. június 24-én kelt 50.Pkf.633.205/2021/5. számú végzésével az elsőfokú döntést – a teljesítési határidő megfelelő módosításával – helybenhagyta. Rámutatott, hogy „éppen a kérelmezett volt az, aki a gyermekkel a szokásos mértéket meghaladó módon utazott Magyarország és Olaszország között és ő volt az, aki rendszeresen »nevelési környezeti akklimatizálódásra« készítette a gyermeket. Nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy [...] úgy nyilatkozott, hogy a gyermek gyorsan beilleszkedett a magyar környezetbe”, „ilyen körülmények között nem foghat helyt a kérelmezettnek a nevelési környezet állandósága

kapcsán kifejtett érvelése”. A másodfokú bíróság megerősítette, hogy autizmus spektrumzavar esetén „nemcsak Magyarországon, de Olaszországban is adekvát ellátást kaphat a gyermek”. A döntés továbbá nem szakítja el a gyermeket az édesanyjától, aki nincs elzárva attól, hogy maga is visszatérjen Olaszországba, ott „saját tulajdonú lakása van, a munkáját régen is el tudta látni Olaszországból, ahol a munkavégzéshez most is minden feltétel adott a számára”. Az eljárás célja annak az állapotnak a helyreállítása, amelyet a kérelmezett jogellenes magatartása megbontott, nem pedig a szülői felügyelet gyakorlása tárgyában való döntéshozatal (lásd: Fővárosi Törvényszék 50.Pkf.633.205/2021/5. számú végzése, 4–5. oldal).

- [6] Az ügyben az önkéntes teljesítés megtagadása miatt később végrehajtási eljárás indult. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy véleménye szerint a bíróságok nem vizsgálták kellő alaposággal és körültekintéssel, hogy a gyermek visszavitele milyen pszichés vagy testi következményekkel járhat – ezáltal tévesen mérlegelték a Hágai Egyezmény 13. Cikk *b*) pontja szerinti feltételeket –, és ezzel kapcsolatban nem került sor szakértő kirendelésére sem. A bizonyítás és az indokolás hiányossága a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére vezetett [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés].
- [8] Az indítványozó emellett számos problémára és eljárási szabálysértésre hivatkozott annak alátámasztásaképpen, hogy az eljárás tisztességtelen volt: az édesapa jogi képviselője meghatalmazásának szabálytalansága; az indítványozó idézésének szabálytalansága; az édesapa szavahihetőségének bíróság általi elfogadása; a bizonyítás indítványok elutasítása; az indítványozó bizonyítékainak mellőzése; tanúmeghallgatásokkal kapcsolatos kifogások; a gyermek szokásos tartózkodási helyének nem megfelelő megállapítása; a édesapa hozzájárulása a gyermek utazásához; a gyermek meghallgatásának hiánya; az olaszországi lakhatási stb. körülmények vizsgálatának hiánya; a gyermek és az édesapja közötti nyelvi nehézségek; a bíróság az indítványozó terhére értékelte, hogy a gyermek édesapja ellen annak agresszív viselkedése miatt csak 2021 januárjában tett feljelentést, korábban nem; annak figyelmen kívül hagyása, hogy az édesapával szemben büntetőeljárás van folyamatban; az indítványozó terhére való értékelése annak, hogy a jogi képviselője hibája miatt ítélt a terhére az olasz bíróság az ideiglenes szülői felügyelet kérdésében, amely eljárás egyébként szabálytalan is volt; annak figyelmen kívül hagyása, hogy a bíróság döntése következtében „az indítványozó Olaszországban közbűncselekményt valósít meg”; a másodfokú bíróság a jelzett aggályok ellenére helyben hagyta az elsőfokú ítéletet; az indítványozói érvek és bizonyítási indítványok figyelmen kívül hagyása; a másodfokú bíróság tévesen állapította meg hogy az indítványozó rendelkezik lakással és megélhetéssel Olaszországban.
- [9] Az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésével (a gyermek védelemhez és gondoskodáshoz való joga) összefüggésben az indítványozó a következő sérelmeket sorolja fel: a bíróság figyelmen kívül hagyta a gyermek érdekét; nem tárta fel a személyiségét, igényeit és speciális szükségleteit; nem rendelt ki szakértőt a gyermek egészségi állapotának a felmérésére; nem vette figyelembe, hogy a gyermek négyéves kora ellenére nem beszél folyékonyan, édesanyjával szoros testkontaktust igényel és vele kapcsolatban felmerült az autizmus spektrumzavar gyanúja; végezetül a bíróság nem értékelte az édesapa ellen indított kilakoltatási pert sem.
- [10] Az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésének (egészséghez való jog) sérelmét abban látja az indítványozó, hogy a bíróság nem rendelt ki szakértőt a gyermek egészségi állapotából fakadó speciális szükségleteinek meghatározása érdekében, nem vette figyelembe, hogy az autista vagy autisztikus spektrumavarban szenvedő gyermekek fokozottan kötődnek egy meghatározott személyhez, és nem vizsgálta, hogy milyen hatással járhat, ha őt ettől a személytől megfosztják.
- [11] Az indítványozó az Alaptörvény 61. § (1) bekezdésére hivatkozással kérte, hogy az Alkotmánybíróság a kifogásolt döntés végrehajtásának felfüggesztésére hívja fel a bíróságot.
- [12] Az indítványozó becsatolta a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat 2021. szeptember 8-án – az eljárás befejezését követően – kelt szakértői véleményét, amely a gyermek tekintetében autizmus spektrumzavart diagnosztizál.
- [13] 2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [14] 2.1. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben érkezett: a másodfokú végzést az elektronikus letöltési igazolás szerint 2021. augusztus 4-én vette kézhez az indítványozó jogi képviselője, a panaszt pedig 2021. szeptember 24-én nyújtották be. Az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és a folyamatban volt nempere eljárást kérelmezettjeként érintettnek minősül. A jogi képviselő meghatalmazását csatolták.

- [15] Az indítványozó részben nem saját, hanem gyermeke Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmét állítja [Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés és XX. cikk (1) bekezdés]. A bírósági iratok szerint az olasz bíróság az édesapát jogosította fel a szülői felügyeleti jog gyakorlására, de e döntés még nem jogerős. Ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó törvényes képviselőként a gyermek tekintetében állított alapjogsérelemre is hivatkozhat.
- [16] Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit egyebekben teljesíti: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait (az indítványozó szerint a gyermek visszavitelét alaptörvény-ellenesen lefolytatott eljárásban rendelték el, és a visszavitel sérti a gyermek alapvető jogait); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést (a Fővárosi Törvényszék 50.Pkf.633.205/2021/5. számú végzése); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés, XX. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott másodfokú végzés alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt az elsőfokú bírósági végzésre kiterjedő hatállyal.
- [17] 2.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [18] Az Abtv. 29. §-ában írt első feltételt illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van a szóban forgó alaptörvényi rendelkezések – az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése, XX. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése – tartalmát érintően [a gyermek jogellenes külföldre vitele tárgyában folytatott eljárások tekintetében lásd például: 3375/2018. (XII. 5.) AB határozat; 3216/2020. (VI. 19.) AB határozat]. Jelen alkotmányjogi panasz ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [19] Ami a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését illeti, mindenképp hangsúlyozni kell, hogy az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}
- [20] A jelen ügyben eljáró bíróságok indokolásukban az indítványozónak az alkotmányjogi panaszban is megismélt felvetéseire reagáltak, kifogásait megvizsgálták, és ennek fényében részletesen bemutatták, miért volt a sérelmezett édesanya (az indítványozó) cselekménye jogellenes, illetve azt is, hogy milyen indokok mentén nem látták alkalmazhatónak a Hágai Egyezmény 13. Cikk b) pontjában rögzített kivétel szabályt.
- [21] Az indítványozónak a bizonyítási eljárást és a bírói döntés érdemét érintő felvetéseivel kapcsolatban az Alkotmánybíróság a következőkre utal. Egy, a jelen ügghöz hasonló, korábbi ügy kapcsán, amelyben azt sérelmezték, hogy a bíróságok nem folytattak le a lehető legszélesebb körű bizonyítást, az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a bíróságok a szabad bizonyítás elve alapján járnak el, és a bíróságok „mérlegelési jogkörébe – bizonyítandó tények, bizonyítási eszközök igénybevétele – tartozó döntések” felülbírálatára az Alkotmánybíróságnak nincs lehetősége {3290/2019. (XI. 5.) AB végzés, Indokolás [17]}. Továbbá az „Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás követelményéből a bíróságoknak az a kötelezettsége fakad, hogy a gyermek érdekeit a lehető legszélesebb körben tárják fel és ehhez a gyermek jogellenes elvitele ügyében folytatott eljárásban az összes lehetséges, a felek által felajánlott bizonyítási eszközt igénybe vegyék annak érdekében, hogy a kiskorú gyermek kiemelten védett érdekeit nyilvánvalóan és egyértelműen megállapíthatóvá tegye a bíróság számára” {3216/2020. (VI. 19.) AB határozat, Indokolás [39]}. Mindazonáltal „a tisztességes

eljáráshoz való jog tekintetében az alkotmányossági vizsgálat csak arra korlátozódik, hogy a bizonyítási kötelezettségüknek a bíróságok eleget tettek-e, azt azonban nem vizsgálja az Alkotmánybíróság – tekintettel arra, hogy nem jár el negyedfokú bíróságként –, hogy a levont következtetések szakjogilag helyesek-e” {3216/2020. (VI. 19.) AB határozat, Indokolás [40]}.

- [22] Az Alkotmánybíróság a fent idézett döntések alapján – összhangban a hasonló tárgyú 3390/2019. (XII. 19.) AB végzéssel és 3155/2021. (IV. 22.) AB végzéssel – ebben az ügyben sem juthat más következtetésre, mint arra, hogy az indítványozó által felvetett bizonyítási és tényállás-megállapítási kérdéseket illetően nincs lehetősége az egyébként megindokolt bírósági döntések felülbírálatára. A bíróság részletesen megvizsgálta a szokásos tartózkodási hely és az elvitel jogellenességének a kérdését, valamint a Hágai Egyezmény 13. Cikk *b*) pontjába foglaltakkal is kifejezetten foglalkozott. Megjelölte, hogy milyen bizonyítékokra alapította következtetéseit, és megindokolta azt is, hogy egyes bizonyítékokat miért nem tudott döntése alapjául elfogadni, illetve, hogy miért nem tartotta szükségesnek szakértő kirendelését. Megállapítható, hogy bár az ún. autizmus spektrumzavar tényleges diganosztizálására csak a bírósági nemperes eljárást követően került sor, és az indítványozó az eljárásban nem is kifejezetten emiatt kérte a visszavitel megtagadását, a bíróság nem hagyta figyelmen kívül e problémát. E körben három körülményt vett figyelembe: egyrészt a nevelési környezet állandósága azért nem lehet döntő szempont, mert a gyermek az édesanya nyilatkozata szerint a magyar környezetbe is gyorsan beilleszkedett; másrészt, ha igazolódik az autizmus spektrumzavar gyanúja, a gyermek Olaszországban is adekvát ellátást kaphat; és harmadrészt a bíróság döntése nem jelenti a gyermeknek az édesanyjától való elszakítását. Önmagában amiatt, mert az eljárás egyik résztvevője szerint a bíróságok a rendelkezésre álló bizonyítékokból téves következtetést vontak le, nem veti fel az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése, XX. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmének a gyanúját. Az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést megalapozatlannak tartja, nem tekinthető a megjelölt alapvető jogok követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek.
- [23] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság az eléje tárt ügyben nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.
- [24] 3. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem teljesíti az Abtv. 29. §-ban írt befogadási kritériumokat, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.
- [25] Az Alkotmánybíróságnak az indítvány visszautasítására tekintettel nem kellett döntenie az Abtv. 61. § (1) bekezdése alapján a végrehajtás felfüggesztése iránt előterjesztett kérelemről.

Budapest, 2022. január 4.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3749/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3027/2022. (I. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék 3.Pkf.20.907/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (jogi képviselője: dr. Kavocska Edit ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a Szegedi Törvényszék 3.Pkf.20.907/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és a Szegedi Járásbíróság 31.Pk.50.085/2021/10. számú elsőfokú végzésére kiterjedő hatályú megsemmisítését kérte az Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdései, a XXVIII. cikk (1) bekezdése és 28. cikke sérelmére hivatkozással.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a rendelkezésre bocsátott bírósági döntésekben írtak szerint a következőképpen foglalható össze. Az édesapa jogerős ítélet alapján 2020. december 31. és 2021. január 2-a között jogosult volt az indítványozóval közös gyermekével történő kapcsolattartásra, az indítványozó ugyan elvitte a gyermeket a kapcsolattartásra, ám az meghíusult, mivel a gyermek azt nem akarta.
- [3] Az édesapa ezért kapcsolattartás végrehajtásának elrendelésére irányuló eljárást indított az édesanyával (az indítványozóval) szemben. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a kérelmezettnek zavartalan kapcsolattartást kell biztosítani, vagyis nemcsak el kell vinnie a gyermeket az átadás-átvételi helyre, hanem fel is kell készítenie a gyermeket a kapcsolattartás eredményessége érdekében. Hangsúlyozta továbbá, hogy a kiskorú gyermek elutasító magatartása nem mentesíti a kérelmezettet (indítványozót) a kapcsolattartás felelősségének teljesítése alól, hiszen még abban a korban van, amikor nem rendelkezik ítélőképességgel. Az elsőfokú bíróság az előterjesztett bizonyítékok közül a DVD lemez tartalmát „nem tette az eljárás részévé”, mert a kérelem és ellenkérelem tartalma, az előterjesztett nyilatkozatok alapján el tudta az ügyet dönteni. A bíróság – összefoglalva – arra a következtetésre jutott, hogy a kérelmezett a gyermek nem megfelelő felkészítésével meghíusította a kérelmezőt és a gyermek zavartalan kapcsolattartását (lásd: indokolás [26]–[27]).
- [4] A másodfokú bíróság az édesanya kapcsolattartás elmaradásával összefüggésben megállapított felróható magatartása elsőfokú bíróság általi megítélésével egyetértett, ám annak indokolását kiegészítette elsősorban a felróhatóság jogintézményének dogmatikai értelmezéséből kiindulva. A másodfokú bíróság pontosítása szerint továbbá, ha a kapcsolattartás azért hiúsul meg, mert a gyermek megtagadja a közreműködést, akkor annak vizsgálata szükséges, hogy a gondozó szülő közreműködő-e, támogatólag lép-e fel, megvalósít-e elidegenítő magatartást. Ha a gyermek nyilatkozata önállónak, befolyásmentesnek minősül, a gyermeket gondozó szülő pedig az elvárható magatartást tanúsítja, akkor a kapcsolattartás végrehajtásának meghíusulása neki nem róható fel, és a végrehajtás elrendelésének feltétele nem áll fenn (lásd: indokolás [45]–[47]). A konkrét ügyben azonban a másodfokú bíróság is arra a következtetésre jutott, hogy a kérelmezett magatartása a vizsgált időpontban felróható volt.
- [5] A kérelmezett édesanya ezt követően fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz. Panaszának lényege, hogy a kapcsolattartás meghíusulása arra vezethető vissza, hogy a gyermek rosszul érzi magát minden alkalommal, édesanyaként kötelezettsége, hogy gyermekét védje ebben az állapotban. Az eljáró bíróságok a tényállás megfelelő felderítése nélkül „szankcionálták” ezt a magatartást és „ismerték el jogilag az apa magatartását”. Kifejtette továbbá, hogy gyermeke „rendszeres apai próbálkozás ellenére a korábban megvalósult kapcsolattartást követően pszichés alapon fizikai tüneteket produkált és nem akar az apával az anya jelenléte nélkül kapcsolatot tartani”. Ebben a helyzetben az apai kapcsolattartás jogánál erősebb a gyermek testi, szellemi, erkölcsi fejlődéshez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való joga és az anya kiskorú gyermekéről való gondoskodási kötelezettsége [Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdése]. Abban az esetben, ha a kapcsolattartás a gyermek pszichés és fizikai állapotában is romlást idéz elő, akkor „alkotmányos joga” is sérül.

Édesanyaként alkotmányos kötelessége ezektől a helyzetektől gyermekét megóvni, ám a támadott bírói döntések éppen „alkotmányos kötelességével ellentétes magatartásra kötelezik”.

- [6] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését azért sértik a támadott döntések, mert az eljáró bíróságok megszegték tényállás tisztázási, bizonyítási, valamint indokolási kötelezettségeiket az alábbiak szerint. Az indítvány szerint „a bíróság a döntését bizonyítási eljárás lefolytatása nélkül az ellentmondásos nyilatkozatokra alapította, az anya bizonyítékait nem fogadta el, mert azok nem az adott napra vonatkoztak, az apa védekezését a felvétel értékelése nélkül igazoltként elfogadta”. Az viszont, hogy a gyermek tiltakozása az anyai vagy az apai magatartásból fakad-e, szakkérdés. A bíróság a döntését „érdemben nem indokolta és nem támasztotta alá semmilyen tényvel, okkal, adattal, bizonyítékkal”. Végezetül az Alaptörvény 28. cikkét érintően rámutat az indítványozó, hogy ha „az alkotmányos jogokkal összhangban kerül értelmezésre a törvény, akkor nem eredményezheti az apai magatartás jogi elismerését és az anyai magatartás szankcionálását, valamint az újra meg újra eredménytelenségre ítélt kapcsolattartási kísérletek elrendelését”.
- [7] 2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [8] 2.1. A támadott másodfokú végzést a Szegedi Járásbíróság 31.Pk.50.085/2021/16. számú végzése szerint az indítványozó jogi képviselőjének 2021. augusztus 9-én kell kézbesítettnek tekinteni, a panaszt pedig 2021. október 7-én, tehát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtották be elektronikus formában.
- [9] Az ügyben érintett bírósági végzés alkotmányjogi panasszal támadható, az indítványozó a rendelkezésre álló rendes jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik és a nemperes eljárásban résztvevő kérelmezettként érintettnek minősül. Az indítványozó az Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében Alaptörvényben biztosított jog sérelmét állítja. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény 28. cikke vonatkozásában azonban nem tesz eleget az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában írt feltételnek, mivel ez a rendelkezés az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, ezért arra alkotmányjogi panasz nem alapítható {például: 3470/2020. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [8]}.
- [10] Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit egyebekben teljesíti: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét (az indítványozó úgy véli, hogy a kapcsolattartás végrehajtásának elrendelésére a tisztességes eljáráshoz való jogot sértő eljárás eredményeképpen, a gyermek érdekeit sértő módon került sor); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést (a Szegedi Törvényszék 3.Pkf.20.907/2021/2. számú végzése); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a támadott végzés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét és – az elsőfokú bírósági döntésre is kiterjedő hatállyal – semmisítse meg azt.
- [11] 2.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [12] Az Abtv. 29. §-ában írt első feltételt illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet egyrészt arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van a szóban forgó alaptörvényi rendelkezések – az Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése – tartalmát érintően [lásd például: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, 3216/2020. (VI. 19.) AB határozat és 3067/2021. (II. 24.) AB határozat]. Jelen alkotmányjogi panasz ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [13] A második – a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó – feltételt érintően az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések

felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Jelen ügyben megállapítható, hogy a bíróság a döntés szempontjából releváns kérdéseket – figyelemmel a fellebbviteli eljárásra vonatkozó törvényi keretekre is – vizsgálat tárgyává tette, és bár röviden, de követhetően számot adott döntése indokairól, valamint a bizonyítási eszközök értékeléséről is. A bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az indítványozó ezzel összefüggésben tényállás-megállapítási, bizonyíték-értékelési és bírói mérlegelési kérdéseket is kifogásol. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint viszont nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e {lásd például: 3095/2021. (III. 12.) AB végzés, Indokolás [26]}. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}

- [14] Az Alkotmánybíróság nem látott rá indokot vagy lehetőséget, hogy e gyakorlatától eltérjen, és megállapította: önmagában az, hogy az indítványozó a bírói döntést megalapozatlannak, magára nézve sérelmesnek tartja, és úgy véli, a kapcsolattartás meghíúsulásának és pótlásának a kérdésében a bíróságnak – észszerűségi okok miatt – másképpen kellett volna döntenie, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétegyének megalapozására nem elegendő. Megjegyzi az Alkotmánybíróság azt is, hogy a szóban forgó ügy tárgya egyszeri kapcsolattartási alkalom megítélése volt, a gyermek és a különélő szülő kapcsolattartásának esetleges felülvizsgálatáról és újraszabályozásáról az indítványozó kérelme szerint jelenleg is folyamatban lévő perben kell döntenie a bíróságnak. Az eljáró bíróságok ítéletük indokolásában részletesen bemutatták (a vonatkozó jogszabályok konkrét ügyre vetítve történő értelmezésével) miért állapították meg az indítványozó felróhatóságát a kapcsolattartás meghíúsulásával összefüggésben.
- [15] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességgént lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.
- [16] 3. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjának, részben pedig a 29. §-ban írt befogadási kritériumoknak, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2022. január 4.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3948/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3028/2022. (I. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék 5.Pkf.20.535/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (jogi képviselője: dr. Kavocska Edit ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a Szegedi Törvényszék 5.Pkf.20.535/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és a Szegedi Járásbíróság 19.Pk.51.145/2020/21. számú elsőfokú végzésére kiterjedő hatályú megsemmisítését kérte az Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdései, a XXVIII. cikk (1) bekezdése és 28. cikke sérelmére hivatkozással.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a rendelkezésre bocsátott bírósági döntésekben írtak szerint a következőképpen foglalható össze. Az édesapa jogerős ítélet alapján 2020. október 8. és október 10. között jogosult volt az indítványozóval közös gyermekével történő kapcsolattartásra, az indítványozó ugyan elvitte a gyermeket a kapcsolattartásra, ám az megghiúsult, mivel a gyermek azt nem akarta. Az édesapa ezért kapcsolattartás végrehajtásának elrendelésére irányuló eljárást indított az édesanyával (az indítványozóval) szemben. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a kérelmezettnek zavartalan kapcsolattartást kell biztosítania, vagyis nemcsak el kell vinnie a gyermeket az átadás-átvételi helyre, hanem fel is kell készítenie a gyermeket a kapcsolattartás eredményessége érdekében. Hangsúlyozta továbbá, hogy a kiskorú gyermek elutasító magatartása nem mentesíti a kérelmezettet (indítványozót) a kapcsolattartás felelősségének teljesítése alól, hiszen még abban a korban van, amikor nem rendelkezik ítélőképességgel. Az elsőfokú bíróság az előterjesztett bizonyítékok közül a DVD lemez tartalmát „nem tette az eljárás részévé”, mert a kérelem és ellenkérelem tartalma, az előterjesztett nyilatkozatok alapján el tudta az ügyet dönteni. A bíróság – összefoglalva - arra a következtetésre jutott, hogy a kérelmezett a gyermek nem megfelelő felkészítésével megghiúsította a kérelmező és a gyermek zavartalan kapcsolattartását (lásd: Indokolás [32]).
- [3] A másodfokú bíróság az édesanya kapcsolattartás elmaradásával összefüggésben megállapított felróható magatartása elsőfokú bíróság általi megítélésével egyet értett, ám annak indokolását kiegészítette elsősorban a felróhatóság jogintézményének dogmatikai értelmezéséből kiindulva. A másodfokú bíróság pontosítása szerint továbbá, ha a kapcsolattartás azért hiúsul meg, mert a gyermek megtagadja a közreműködést, akkor annak vizsgálata szükséges, hogy a gondozó szülő közreműködő-e, támogatólag lép-e fel, megvalósít-e elidegenítő magatartást. Ha a gyermek nyilatkozata önállóan, befolyásmentesnek minősül, a gyermeket gondozó szülő pedig az elvárható magatartást tanúsítja, akkor a kapcsolattartás végrehajtásának megghiúsulása neki nem róható fel, és a végrehajtás elrendelésének feltétele nem áll fenn (lásd: ítéleti indokolás [48]). A konkrét ügyben azonban a másodfokú bíróság is arra a következtetésre jutott, hogy a kérelmezett magatartása a vizsgált időpontban felróható volt.
- [4] A kérelmezett édesanya ezt követően fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz. Panaszának lényege, hogy a kapcsolattartás megghiúsulása arra vezethető vissza, hogy a gyermek rosszul érzi magát minden alkalommal, édesanyaként kötelezettsége, hogy gyermekét védje ebben az állapotban. Az eljáró bíróságok a tényállás megfelelő felderítése nélkül „szankcionálták” ezt a magatartást és „ismerték el jogilag az apa magatartását”. Kifejtette továbbá, hogy gyermeke „rendszeres apai próbálkozás ellenére a korábban megvalósult kapcsolattartást követően pszichés alapon fizikai tüneteket produkált és nem akar az apával az anya jelenléte nélkül kapcsolatot tartani.” Ebben a helyzetben az apai kapcsolattartás jogánál erősebb a gyermek testi, szellemi, erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való joga és az anya kiskorú gyermekéről való gondoskodási kötelezettsége [Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdés]. Abban az esetben, ha a kapcsolattartás a gyermek pszichés és fizikai állapotában is romlást idéz elő, akkor „alkotmányos joga” is sérül.

Édesanyaként alkotmányos kötelessége ezektől a helyzetektől gyermekét megóvni, ám a támadott bírói döntések éppen „alkotmányos kötelességével ellentétes magatartásra kötelezik”. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését azért sértik a támadott döntések, mert az eljáró bíróságok megszegték tényállás tisztázási, bizonyítási, valamint indokolási kötelezettségeiket az alábbiak szerint. Az indítvány szerint „a bíróság a döntését bizonyítási eljárás lefolytatása nélkül az ellentmondásos nyilatkozatokra alapította, az anya bizonyítékait nem fogadta el, mert azok nem az adott napra vonatkoztak, az apa védekezését a felvétel értékelése nélkül igazoltként elfogadta”. Az viszont, hogy a gyermek tiltakozása az anyai vagy az apai magatartásból fakad-e, szakkérdés. A bíróság a döntését „érdemben nem indokolta és nem támasztotta alá semmilyen ténnyel, okkal, adattal, bizonyítékkal”. Végezetül az Alaptörvény 28. cikkét érintően rámutat az indítványozó, hogy ha „az alkotmányos jogokkal összhangban kerül értelmezésre a törvény, akkor nem eredményezheti az apai magatartás jogi elismerését és az anyai magatartás szankcionálását, valamint az újra meg újra eredménytelenségre ítélt kapcsolattartási kísérletek elrendelését”.

- [5] 2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [6] 2.1. A támadott másodfokú végzést a bíróság tájékoztatása szerint az indítványozó jogi képviselőjének 2021. május 28-án kézbesítették, a panaszt pedig 2021. július 27-én, tehát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtották be elektronikus formában.
- [7] Az ügyben érintett bírósági végzés alkotmányjogi panasszal támadható, az indítványozó a rendelkezésre álló rendes jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik és a nemperes eljárásban résztvevő kérelmezettként érintettnek minősül. Az indítványozó az Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében Alaptörvényben biztosított jog sérelmét állítja. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény 28. cikke vonatkozásában azonban nem tesz eleget az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában írt feltételnek, mivel ez a rendelkezés az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, ezért arra alkotmányjogi panasz nem alapítható {például: 3470/2020. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [8]}.
- [8] Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit egyebekben teljesíti: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét (az indítványozó úgy véli, hogy a kapcsolattartás végrehajtásának elrendelésére a tisztességes eljáráshoz való jogot sértő eljárás eredményeképpen, a gyermek érdekeit sértő módon került sor); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést (a Szegedi Törvényszék 5.Pkf.20.535/2021/2. számú végzése); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a támadott végzés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét és – az elsőfokú bírósági döntésre is kiterjedő hatállyal – semmisítse meg azt.
- [9] 2.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [10] Az Abtv. 29. §-ában írt első feltételt illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet egyrészt arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van a szóban forgó alaptörvényi rendelkezések – az Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése – tartalmát érintően [lásd például: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, 3216/2020. (VI. 19.) AB határozat és 3067/2021. (II. 24.) AB határozat]. Jelen alkotmányjogi panasz ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [11] A második – a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó – feltételt érintően az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garan-

tálja. Jelen ügyben megállapítható, hogy a bíróság a döntés szempontjából releváns kérdéseket – figyelemmel a fellebbviteli eljárásra vonatkozó törvényi keretekre is – vizsgálat tárgyává tette, és bár röviden, de követhetően számot adott döntése indokairól, valamint a bizonyítási eszközök értékeléséről is. A bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása [30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]]. Az indítványozó ezzel összefüggésben tényállás-megállapítási, bizonyíték-értékelési és bírói mérlegelési kérdéseket is kifogásol. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint viszont nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e [lásd például: 3095/2021. (III. 12.) AB végzés, Indokolás [26]]. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]].

- [12] Az Alkotmánybíróság nem látott rá indokot vagy lehetőséget, hogy e gyakorlatától eltérjen, és megállapította: önmagában az, hogy az indítványozó a bírói döntést megalapozatlannak, magára nézve sérelmesnek tartja, és úgy véli, a kapcsolattartás meghíúsulásának és pótlásának a kérdésében a bíróságnak – észszerűségi okok miatt – másképpen kellett volna döntenie, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétegyének megalapozására nem elegendő. Megjegyzi az Alkotmánybíróság azt is, hogy a szóban forgó ügy tárgya egyszeri kapcsolattartási alkalom megítélése volt, a gyermek és a különélő szülő kapcsolattartásának esetleges felülvizsgálatáról és újraszabályozásáról az indítványozó kérelme szerint jelenleg is folyamatban lévő perben kell döntenie a bíróságnak. Az eljáró bíróságok ítéletük indokolásában részletesen bemutatták (a vonatkozó jogszabályok konkrét ügyre vetítve történő értelmezésével) miért állapították meg az indítványozó felróhatóságát a kapcsolattartás meghíúsulásával összefüggésben.
- [13] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.
- [14] 3. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjának, részben pedig a 29. §-ban írt befogadási kritériumoknak, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2022. január 4.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3002/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3029/2022. (I. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék 4.Pkf.20.538/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (jogi képviselője: dr. Kavocska Edit ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a Szegedi Törvényszék 4.Pkf.20.539/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és a Szegedi Járásbíróság 19.Pk.51.339/2020/12. számú elsőfokú végzésére kiterjedő hatályú megsemmisítését kérte az Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdései, a XXVIII. cikk (1) bekezdése és 28. cikke sérelmére hivatkozással.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a rendelkezésre bocsátott bírósági döntésekben írtak szerint a következőképpen foglalható össze. Az édesapa jogerős ítélet alapján 2020. december 10. és december 12. között jogosult volt az indítványozóval közös gyermekével történő kapcsolattartásra, az indítványozó ugyan elvitte a gyermeket a kapcsolattartásra, ám az megghiúsult, mivel a gyermek azt nem akarta. Az édesapa ezért kapcsolattartás végrehajtásának elrendelésére irányuló eljárást indított az édesanyával (az indítványozóval) szemben. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a kérelmezettnek zavartalan kapcsolattartást kell biztosítania, vagyis nemcsak el kell vinnie a gyermeket az átadás-átvételi helyre, hanem fel is kell készítenie a gyermeket a kapcsolattartás eredményessége érdekében. Hangsúlyozta továbbá, hogy a kiskorú gyermek elutasító magatartása nem mentesíti a kérelmezettet (indítványozót) a kapcsolattartás felelősségének teljesítése alól, hiszen még abban a korban van, amikor nem rendelkezik ítélőképességgel. Az elsőfokú bíróság az előterjesztett bizonyítékok közül a DVD lemez tartalmát „nem tette az eljárás részévé”, mert a kérelem és ellenkérelem tartalma, az előterjesztett nyilatkozatok alapján el tudta az ügyet dönteni. A bíróság – összefoglalva - arra a következtetésre jutott, hogy a kérelmezett a gyermek nem megfelelő felkészítésével megghiúsította a kérelmező és a gyermek zavartalan kapcsolattartását (lásd: Indokolás [25]–[27]).
- [3] A másodfokú bíróság az édesanya kapcsolattartás elmaradásával összefüggésben megállapított felróható magatartása elsőfokú bíróság általi megítélésével egyet értett, ám annak indokolását kiegészítette elsősorban a felróhatóság jogintézményének dogmatikai értelmezéséből kiindulva. A másodfokú bíróság pontosítása szerint továbbá, ha a kapcsolattartás azért hiúsul meg, mert a gyermek megtagadja a közreműködést, akkor annak vizsgálata szükséges, hogy a gondozó szülő közreműködő-e, támogatólag lép-e fel, megvalósít-e elidegenítő magatartást. Ha a gyermek nyilatkozata önállóan, befolyásmentesnek minősül, a gyermeket gondozó szülő pedig az elvárható magatartást tanúsítja, akkor a kapcsolattartás végrehajtásának megghiúsulása neki nem róható fel, és a végrehajtás elrendelésének feltétele nem áll fenn (lásd: Indokolás [48]–[53]). A konkrét ügyben azonban a másodfokú bíróság is arra a következtetésre jutott, hogy a kérelmezett magatartása a vizsgált időpontban felróható volt.
- [4] A kérelmezett édesanya ezt követően fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz. Panaszának lényege, hogy a kapcsolattartás megghiúsulása arra vezethető vissza, hogy a gyermek rosszul érzi magát minden alkalommal, édesanyaként kötelezettsége, hogy gyermekét védje ebben az állapotban. Az eljáró bíróságok a tényállás megfelelő felderítése nélkül „szankcionálták” ezt a magatartást és „ismerték el jogilag az apa magatartását”. Kifejtette továbbá, hogy gyermeke „rendszeres apai próbálkozás ellenére a korábban megvalósult kapcsolattartást követően pszichés alapon fizikai tüneteket produkált és nem akar az apával az anya jelenléte nélkül kapcsolatot tartani.” Ebben a helyzetben az apai kapcsolattartás jogánál erősebb a gyermek testi, szellemi, erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való joga és az anya kiskorú gyermekéről való gondoskodási kötelezettsége [Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdése]. Abban az esetben, ha a kapcsolattartás a gyermek pszichés és fizikai állapotában is romlást idéz elő, akkor „alkotmányos joga” is sérül.

Édesanyaként alkotmányos kötelessége ezektől a helyzetektől gyermekét megóvni, ám a támadott bírói döntések éppen „alkotmányos kötelességével ellentétes magatartásra kötelezik”. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését azért sértik a támadott döntések, mert az eljáró bíróságok megszegték tényállás tisztázási, bizonyítási, valamint indokolási kötelezettségeiket az alábbiak szerint. Az indítvány szerint „a bíróság a döntését bizonyítási eljárás lefolytatása nélkül az ellentmondásos nyilatkozatokra alapította, az anya bizonyítékait nem fogadta el, mert azok nem az adott napra vonatkoztak, az apa védekezését a felvétel értékelése nélkül igazoltként elfogadta”. Az viszont, hogy a gyermek tiltakozása az anyai vagy az apai magatartásból fakad-e, szakkérdés. A bíróság a döntését „érdemben nem indokolta és nem támasztotta alá semmilyen tényvel, okkal, adattal, bizonyítékkal”. Végezetül az Alaptörvény 28. cikkét érintően rámutat az indítványozó, hogy ha „az alkotmányos jogokkal összhangban kerül értelmezésre a törvény, akkor nem eredményezheti az apai magatartás jogi elismerését és az anyai magatartás szankcionálását, valamint az újra meg újra eredménytelenségre ítélt kapcsolattartási kísérletek elrendelését”.

- [5] 2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [6] 2.1. A támadott másodfokú végzést a bíróság tájékoztatása szerint az indítványozó jogi képviselőjének 2021. május 25-én kézbesítették, a panaszt pedig 2021. július 24-én, tehát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtották be elektronikus formában.
- [7] Az ügyben érintett bírósági végzés alkotmányjogi panasszal támadható, az indítványozó a rendelkezésre álló rendes jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik és a nemperes eljárásban résztvevő kérelmezettként érintettnek minősül. Az indítványozó az Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében Alaptörvényben biztosított jog sérelmét állítja. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény 28. cikke vonatkozásában azonban nem tesz eleget az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában írt feltételnek, mivel ez a rendelkezés az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, ezért arra alkotmányjogi panasz nem alapítható {például: 3470/2020. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [8]}.
- [8] Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit egyebekben teljesíti: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét (az indítványozó úgy véli, hogy a kapcsolattartás végrehajtásának elrendelésére a tisztességes eljáráshoz való jogot sértő eljárás eredményeképpen, a gyermek érdekeit sértő módon került sor); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést (a Szegedi Törvényszék 4.Pkf.20.538/2021/2. számú végzése); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a támadott végzés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét és – az elsőfokú bírósági döntésre is kiterjedő hatállyal – semmisítse meg azt.
- [9] 2.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [10] Az Abtv. 29. §-ában írt első feltételt illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet egyrészt arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van a szóban forgó alaptörvényi rendelkezések – az Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése – tartalmát érintően [lásd például: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, 3216/2020. (VI. 19.) AB határozat és 3067/2021. (II. 24.) AB határozat]. Jelen alkotmányjogi panasz ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [11] A második – a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó – feltételt érintően az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését

garantálja. Jelen ügyben megállapítható, hogy a bíróság a döntés szempontjából releváns kérdéseket – figyelemmel a fellebbviteli eljárásra vonatkozó törvényi keretekre is – vizsgálat tárgyává tette, és bár röviden, de követhetően számot adott döntése indokairól, valamint a bizonyítási eszközök értékeléséről is. A bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az indítványozó ezzel összefüggésben tényállás-megállapítási, bizonyíték-értékelési és bírói mérlegelési kérdéseket is kifogásol. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint viszont nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e [lásd például: 3095/2021. (III. 12.) AB végzés, Indokolás [26]]. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.

- [12] Az Alkotmánybíróság nem látott rá indokot vagy lehetőséget, hogy e gyakorlatától eltérjen, és megállapította: önmagában az, hogy az indítványozó a bírói döntést megalapozatlannak, magára nézve sérelmesnek tartja, és úgy véli, a kapcsolattartás meghíúsulásának és pótlásának a kérdésében a bíróságnak – észszerűségi okok miatt - másképpen kellett volna döntenie, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyének megalapozására nem elegendő. Megjegyzi az Alkotmánybíróság azt is, hogy a szóban forgó ügy tárgya egyszeri kapcsolattartási alkalom megítélése volt, a gyermek és a különélő szülő kapcsolattartásának esetleges felülvizsgálatáról és újraszabályozásáról az indítványozó kérelme szerint jelenleg is folyamatban lévő perben kell döntenie a bíróságnak. Az eljáró bíróságok ítéletük indokolásában részletesen bemutatták (a vonatkozó jogszabályok konkrét ügyre vetítve történő értelmezésével) miért állapították meg az indítványozó felróhatóságát a kapcsolattartás meghíúsulásával összefüggésben.
- [13] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.
- [14] 3. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjának, részben pedig a 29. §-ban írt befogadási kritériumoknak, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2022. január 4.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2981/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3030/2022. (I. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék 4.Pkf.20.539/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (jogi képviselője: dr. Kavocska Edit ügyvéd) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a Szegedi Törvényszék 4.Pkf.20.539/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és a Szegedi Járásbíróság 19.Pk.51.340/2020/11. számú elsőfokú végzésére kiterjedő hatályú megsemmisítését kérte az Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdései, a XXVIII. cikk (1) bekezdése és 28. cikke sérelmére hivatkozással.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a rendelkezésre bocsátott bírósági döntésekben írtak szerint a következőképpen foglalható össze. Az édesapa jogerős ítélet alapján 2020. december 4. és december 6. között jogosult volt az indítványozóval közös gyermekével történő kapcsolattartásra, az indítványozó ugyan elvitte a gyermeket a kapcsolattartásra, ám az megghiúsult, mivel a gyermek azt nem akarta. Az édesapa ezért kapcsolattartás végrehajtásának elrendelésére irányuló eljárást indított az édesanyával (az indítványozóval) szemben. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a kérelmezettnek zavartalan kapcsolattartást kell biztosítania, vagyis nemcsak el kell vinnie a gyermeket az átadás-átvételi helyre, hanem fel is kell készítenie a gyermeket a kapcsolattartás eredményessége érdekében. Hangsúlyozta továbbá, hogy a kiskorú gyermek elutasító magatartása nem mentesíti a kérelmezettet (indítványozót) a kapcsolattartás felelősségének teljesítése alól, hiszen még abban a korban van, amikor nem rendelkezik ítélőképességgel. Az elsőfokú bíróság az előterjesztett bizonyítékok közül a DVD lemez tartalmát „nem tette az eljárás részévé”, mert a kérelem és ellenkérelem tartalma, az előterjesztett nyilatkozatok alapján el tudta az ügyet dönteni. A bíróság – összefoglalva - arra a következtetésre jutott, hogy a kérelmezett a gyermek nem megfelelő felkészítésével megghiúsította a kérelmező és a gyermek zavartalan kapcsolattartását (lásd az indokolás [25]–[27] bekezdéseit).
- [3] A másodfokú bíróság az édesanya kapcsolattartás elmaradásával összefüggésben megállapított felróható magatartása elsőfokú bíróság általi megítélésével egyet értett, ám annak indokolását kiegészítette elsősorban a felróhatóság jogintézményének dogmatikai értelmezéséből kiindulva. A másodfokú bíróság pontosítása szerint továbbá, ha a kapcsolattartás azért hiúsul meg, mert a gyermek megtagadja a közreműködést, akkor annak vizsgálata szükséges, hogy a gondozó szülő közreműködő-e, támogatólag lép-e fel, megvalósít-e elidegenítő magatartást. Ha a gyermek nyilatkozata önállóan, befolyásmentesnek minősül, a gyermeket gondozó szülő pedig az elvárható magatartást tanúsítja, akkor a kapcsolattartás végrehajtásának megghiúsulása neki nem róható fel, és a végrehajtás elrendelésének feltétele nem áll fenn (lásd: Indokolás [48]–[53]). A konkrét ügyben azonban a másodfokú bíróság is arra a következtetésre jutott, hogy a kérelmezett magatartása a vizsgált időpontban felróható volt.
- [4] A kérelmezett édesanya ezt követően fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz. Panaszának lényege, hogy a kapcsolattartás megghiúsulása arra vezethető vissza, hogy a gyermek rosszul érzi magát minden alkalommal, édesanyaként kötelezettsége, hogy gyermekét védje ebben az állapotban. Az eljáró bíróságok a tényállás megfelelő felderítése nélkül „szankcionálták” ezt a magatartást és „ismerték el jogilag az apa magatartását”. Kifejtette továbbá, hogy gyermeke „rendszeres apai próbálkozás ellenére a korábban megvalósult kapcsolattartást követően pszichés alapon fizikai tüneteket produkált és nem akar az apával az anya jelenléte nélkül kapcsolatot tartani”. Ebben a helyzetben az apai kapcsolattartás jogánál erősebb a gyermek testi, szellemi, erkölcsi fejlődéshez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való joga és az anya kiskorú gyermekéről való gondoskodási kötelezettsége [Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdése]. Abban az esetben, ha a kapcsolattartás a gyermek pszichés és fizikai állapotában is romlást idéz elő, akkor „alkotmányos joga” is sérül.

Édesanyaként alkotmányos kötelessége ezektől a helyzetektől gyermekét megóvni, ám a támadott bírói döntések éppen „alkotmányos kötelességével ellentétes magatartásra kötelezik”. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését azért sértik a támadott döntések, mert az eljáró bíróságok megszegték tényállás tisztázási, bizonyítási, valamint indokolási kötelezettségeiket az alábbiak szerint. Az indítvány szerint „a bíróság a döntését bizonyítási eljárás lefolytatása nélkül az ellentmondásos nyilatkozatokra alapította, az anya bizonyítékait nem fogadta el, mert azok nem az adott napra vonatkoztak, az apa védekezését a felvétel értékelése nélkül igazoltként elfogadta”. Az viszont, hogy a gyermek tiltakozása az anyai vagy az apai magatartásból fakad-e, szakkérdés. A bíróság a döntését „érdemben nem indokolta és nem támasztotta alá semmilyen ténnyel, okkal, adattal, bizonyítékkal”. Végezetül az Alaptörvény 28. cikkét érintően rámutat az indítványozó, hogy ha „az alkotmányos jogokkal összhangban kerül értelmezésre a törvény, akkor nem eredményezheti az apai magatartás jogi elismerését és az anyai magatartás szankcionálását, valamint az újra meg újra eredménytelenségre ítélt kapcsolattartási kísérletek elrendelését”.

- [5] 2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [6] 2.1. A támadott másodfokú végzést a bíróság tájékoztatása szerint az indítványozó jogi képviselőjének 2021. május 25-én kézbesítették, a panaszt pedig 2021. július 24-én, tehát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtották be elektronikus formában.
- [7] Az ügyben érintett bírósági végzés alkotmányjogi panasszal támadható, az indítványozó a rendelkezésre álló rendes jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik és a nemperes eljárásban résztvevő kérelmeztként érintettnek minősül. Az indítványozó az Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében Alaptörvényben biztosított jog sérelmét állítja. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény 28. cikke vonatkozásában azonban nem tesz eleget az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában írt feltételnek, mivel ez a rendelkezés az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, ezért arra alkotmányjogi panasz nem alapítható {például: 3470/2020. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [8]}.
- [8] Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit egyebekben teljesíti: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét (az indítványozó úgy véli, hogy a kapcsolattartás végrehajtásának elrendelésére a tisztességes eljáráshoz való jogot sértő eljárás eredményeképpen, a gyermek érdekeit sértő módon került sor); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést (a Szegedi Törvényszék 4.Pkf.20.539/2021/2. számú végzése); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a támadott végzés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét és – az elsőfokú bírósági döntésre is kiterjedő hatállyal – semmisítse meg azt.
- [9] 2.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [10] Az Abtv. 29. §-ában írt első feltételt illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet egyrészt arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van a szóban forgó alaptörvényi rendelkezések – az Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése – tartalmát érintően [lásd például: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, 3216/2020. (VI. 19.) AB határozat és 3067/2021. (II. 24.) AB határozat]. Jelen alkotmányjogi panasz ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [11] A második – a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó – feltételt érintően az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését

garantálja. Jelen ügyben megállapítható, hogy a bíróság a döntés szempontjából releváns kérdéseket – figyelemmel a fellebbviteli eljárásra vonatkozó törvényi keretekre is – vizsgálat tárgyává tette, és bár röviden, de követhetően számot adott döntése indokairól, valamint a bizonyítási eszközök értékeléséről is. A bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az indítványozó ezzel összefüggésben tényállás-megállapítási, bizonyíték-értékelési és bírói mérlegelési kérdéseket is kifogásol. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint viszont nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelt-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e {lásd például: 3095/2021. (III. 12.) AB végzés, Indokolás [26]}. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.

- [12] Az Alkotmánybíróság nem látott rá indokot vagy lehetőséget, hogy e gyakorlatától eltérjen, és megállapította: önmagában az, hogy az indítványozó a bírói döntést megalapozatlannak, magára nézve sérelmesnek tartja, és úgy véli, a kapcsolattartás meghíúsulásának és pótlásának a kérdésében a bíróságnak – észszerűségi okok miatt – másképpen kellett volna döntenie, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétegyének megalapozására nem elegendő. Megjegyzi az Alkotmánybíróság azt is, hogy a szóban forgó ügy tárgya egyszeri kapcsolattartási alkalom megítélése volt, a gyermek és a különélő szülő kapcsolattartásának esetleges felülvizsgálatáról és újraszabályozásáról az indítványozó kérelme szerint jelenleg is folyamatban lévő perben kell döntenie a bíróságnak. Az eljáró bíróságok ítéletük indokolásában részletesen bemutatták (a vonatkozó jogszabályok konkrét ügyre vetítve történő értelmezésével) miért állapították meg az indítványozó felróhatóságát a kapcsolattartás meghíúsulásával összefüggésben.
- [13] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.
- [14] 3. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjának, részben pedig a 29. §-ban írt befogadási kritériumoknak, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2022. január 4.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2980/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3031/2022. (I. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék 3.Pkf.20.192/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó saját nevében, illetve kiskorú gyermeke képviselőjében jogi képviselője (dr. Kavocska Edit ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a Szegedi Törvényszék 3.Pkf.20.192/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és a Szegedi Járásbíróság 19.Pk.50.765/2020/22. számú elsőfokú végzésére kiterjedő hatályú megsemmisítését kérte az Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdései, a XXVIII. cikk (1) bekezdése és 28. cikke sérelmére hivatkozással.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a rendelkezésre bocsátott bírósági döntésekben írtak szerint a következőképpen foglalható össze. Bár az édesapa jogerős ítélet alapján jogosult volt a 2014-ben született gyermekével való kapcsolattartásra 2020. május 31. napján 8.30-tól június 1. napján 18.30-ig, a gyermek átadására mégsem került sor, mert a gyermek azt nem akarta. Az édesapa ezért kapcsolattartás végrehajtásának elrendelésére irányuló eljárást indított az édesanyával szemben. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a kérelmezettnek a kapcsolattartás elősegítése érdekében a kapcsolattartás kezdőidőpontjára nemcsak el kell vinnie a gyermeket a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglalt átadás-átvételi helyre, hanem a kapcsolattartás eredményessége érdekében fel is kell készítenie a gyermeket. Mivel a gyermek koránál fogva még nem rendelkezik ítélőképességgel, ezért nem mentesíti a kérelmezettet a kapcsolattartás teljesítésének felelőssége alól, hogy a gyermek akaratnyilvánítása, magatartása miatt hiúsul meg a kapcsolattartás. A bíróság tehát arra a következtetésre jutott, hogy a kérelmezett a gyermek nem megfelelő felkészítésével meghíúsította a kérelmezőt és a gyermek zavartalan kapcsolattartását, és elrendelte a kapcsolattartás végrehajtását.
- [3] A másodfokú bíróság pontosítása szerint, ha a kapcsolattartás azért hiúsul meg, mert a gyermek megtagadja a közreműködést, akkor annak vizsgálata szükséges, hogy a gondozó szülő közreműködő-e, támogatólag lép-e fel, megvalósít-e elidegenítő magatartást. Ha a gyermek nyilatkozata önállóan, befolyásmentesnek minősül, a gyermeket gondozó szülő pedig az elvárható magatartást tanúsítja, akkor a kapcsolattartás végrehajtásának meghíúsulása neki nem róható fel, és a végrehajtás elrendelésének feltétele nem áll fenn. A konkrét ügyben azonban a másodfokú bíróság is arra a következtetésre jutott, hogy a kérelmezett magatartása a vizsgált időpontban felróható volt. A bíróság megállapította azt is, hogy „a kérelmezett által kifejtett indokok, érvek mentén sem lehet arra következtetni, hogy a kérelmezőnek a gyermekkel való, jogerős ítélet szerinti kapcsolattartása a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését veszélyeztetné”.
- [4] A kérelmezett édesanya ezt követően fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz. Megítélése szerint a kapcsolattartás meghíúsulása nem vezethető vissza az ő magatartására, és sérelmezi, hogy a bíróság a tényállás megfelelő felderítése nélkül mégis ezt állapította meg. Kifejti egyrészt, hogy gyermeke „rendszeres apai próbálkozás ellenére a korábban megvalósult kapcsolattartást követően pszichés alapon fizikai tüneteket produkált és nem akar az apával az anya vagy férje jelenléte nélkül kapcsolatot tartani”. Ebben a helyzetben – amikor a felek között egyébként is per van folyamatban a kapcsolattartás újraszabályozása tárgyában – az apai kapcsolattartás jogánál erősebb a gyermek testi, szellemi, erkölcsi fejlődéshez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való joga és az anya kiskorú gyermekéről való gondoskodási kötelezettsége. Az édesanya nem kényszerítheti a gyermekét a potenciálisan bántalmazó apához [Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdés]. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét abban látja, hogy „a bíróság a döntését bizonyítási eljárás lefolytatása nélkül az ellentmondásos nyilatkozatokra alapította, az anya nyilatkozatát nem fogadta el, az apa nyilatkozatát a felvétel értékelése nélkül igazoltként elfogadta”. Egyrészt a „felek állításai nem

bizonyítékok” – szól az indítványozói érvelés –, ha csak ennek alapján dönt a bíróság, akkor az eljárása nem pártatlan. Másrészt az, hogy a gyermek tiltakozása az anyai vagy az apai magatartásból fakad-e, szakkérdés. Jogszabálysértő és a tisztességes eljáráshoz való joggal sem egyeztethető össze a szakértő kirendelésének a hiánya. A bíróság tehát nem értékelte a körülményeket, nem tisztázta a tényállást, a döntését „érdemben nem indokolta és nem támasztotta alá semmilyen ténnyel, okkal, adattal, bizonyítékkal”. Az indítványozó részletesen elemzi az álláspontja szerint az eljárásban megvalósult jogszabálysértéseket, leszögezve, hogy mivel törvénytelen az eljárás, így tisztességes sem lehet. Az indítványozó végezetül az Alaptörvény 28. cikkének a sérelmére is hivatkozik.

- [5] 2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [6] 2.1. A támadott másodfokú végzést az elektronikus letöltési igazolás szerint 2021. március 12-én kézbesítették, a panaszt pedig május 11-én, tehát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtották be.
- [7] A támadott bírósági végzés alkotmányjogi panasszal támadható, az indítványozó a rendelkezésre álló rendes jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, alkotmányjogi panasz benyújtására saját, illetve gyermeke törvényes képviselőjeként indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és a nemperes eljárásban résztvevő kérelmezettként érintettek minősül. A jogi képviselő meghatalmazását csatolták. Az indítványozó az Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében saját, illetve gyermeke Alaptörvényben biztosított jogának sérelmét állítja. Ezzel szemben az Alaptörvény 28. cikke vonatkozásában a kérelem nem tesz eleget az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában írt feltételnek, mivel ez a rendelkezés nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, ezért arra alkotmányjogi panasz nem alapítható {például: 3470/2020. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [8]}.
- [8] Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit egyebekben teljesíti: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét (az indítványozó úgy véli, hogy a kapcsolattartás végrehajtásának elrendelésére a tisztességes eljáráshoz való jogot sértő eljárás eredményeképpen, a gyermek érdekeit sértő módon került sor); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést (a Szegedi Törvényszék 3.Pkf.20.192/2021/2. számú végzése); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a támadott végzés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét és – az elsőfokú bírósági döntésre is kiterjedő hatállyal – semmisítse meg azt.
- [9] 2.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [10] Az Abtv. 29. §-ában írt első feltételt illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet egyrészt arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van a szóban forgó alaptörvényi rendelkezések – az Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése – tartalmát érintően [lásd például: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, 3216/2020. (VI. 19.) AB határozat és 3067/2021. (II. 24.) AB határozat]. Jelen alkotmányjogi panasz ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [11] A második, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó feltételt érintően megállapítható, hogy a bíróság a döntés szempontjából releváns kérdéseket vizsgálat tárgyává tette, és röviden, de követhetően számot adott döntése indokairól, valamint a bizonyítási eszközök értékeléséről is. A bíróság továbbá kitért arra is, hogy az ügyben nem lehetett arra következtetni, hogy „a kérelmezőnek a gyermekkel való, jogerős ítélet szerinti kapcsolattartása a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését veszélyeztetné”.

- [12] Az indítványozó által állított jogszabálysértésekkel összefüggésben kiemelendő, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése nem ad lehetőséget az Alkotmánybíróságnak arra, hogy a bíróságok eljárásának törvényszerűségét vizsgálja. Az anyagi jogi vagy az eljárási szabályok esetleges sérelme nem feltétlenül eredményezi az eljárás tisztességtelenségét, mint ahogy az eljárási szabályok maradéktalan betartása sem jelent feltétlenül tisztességes eljárást. A „tisztes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes” {6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95; 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [45]–[53]}.
- [13] A támadott bírói döntés alapjául szolgáló bizonyítékokkal, illetve összességében a lefolytatott bizonyítási eljárással kapcsolatban az Alkotmánybíróság állandó gyakorlatára utal. Ennek értelmében alkotmányjogi panasz eljárásban nincs mód annak vizsgálatára, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e {a legutóbbi gyakorlatból lásd például: 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [12]}. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}. „Valamely bizonyítási eszköz figyelembe vétele vagy az attól való eltekintés csak szélsőséges esetben eredményezi az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét.” {3008/2021. (I. 14.) AB végzés, Indokolás [21]} Az Alkotmánybíróság nem látott rá módot vagy indokot, hogy idézett gyakorlatától eltérjen, és jelen ügyben is megállapította: az Alkotmánybíróság vizsgálati lehetőségén kívül eső bizonyítási kérdésnek tekinthető, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok (például: a felek nyilatkozata) és megjelenő érvek megalapozottak-e, illetve, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat, valamint, hogy szükséges lett volna-e szakértő igénybevétele az eljárásban.
- [14] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján arra jutott, hogy az indítványozó valójában tényállás-megállapítási, bizonyíték-értékelési kérdéseket kifogásolt, és a bírósági döntéssel való egyet nem értését fejezte ki, tehát magát a nemperes eljárásban hozott döntést, annak hátrányos voltát tekintette alapjogi sérelemnek a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében. Az Alkotmánybíróság azonban a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Önmagában az, hogy az indítványozó a bírói döntést megalapozatlannak, magára nézve sérelmesnek tartja, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyének megalapozására nem elegendő. Megjegyzi az Alkotmánybíróság azt is, hogy a szóban forgó ügy tárgya egyszeri kapcsolattartási alkalom megítélése volt, a gyermek és a különélő szülő kapcsolattartásának esetleges felülvizsgálatáról és újraszabályozásáról az indítványozó kérelme szerint jelenleg is folyamatban lévő perben kell döntenie a bíróságnak.
- [15] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.
- [16] 3. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjának, részben pedig a 29. §-ban írt befogadási kritériumoknak, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2022. január 4.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1690/2021.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtktára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Németh Balázs ügyvezető
HU ISSN 2062–9273